687. 7.

I. N. J.

DISSERTATIONEM
JURIS PUBLICI,
DE

NOBILITATE,

Inprimis

GERMANICA,

PRÆSIDE

DN. ERICO MAURITIO, I.U.D.
& Profeſſore Ordinario,

Publicæ Disquiſitioni
ſubmittit

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

JACOBUS MUNZIUS
Alffdorffenſis,

Ad diem Auguſti.

IN AUDITORIO ÆSTIVO.

TUBINGÆ,

Typis JOHANN: ALEXANDRI CELLI,
ANNO M. DC. LX.

ILLVSTRIBVS,

GENEROSIS ET NOBILISSIMIS

DOMINIS,

DIRECTORI, CONSILIARIIS,

CÆTERISq; INCLYTI
Ordinis Equeſtris Suevici, partis
Cocharicæ

DEPUTATIS,

PATRONIS SVIS
MAXIMIS,

Haſce paginas

in devoti obſequii teſtimonium

offert & dedicat

A. & R.

 888.

PRÆFATIO.

UT Ratio meritorum conſtaret iis, quibus non modo non referendâ, ſed ne cogitandâ quidem gratiâ ſatisfacere poſſum, occupavi annos adoleſcentibus ad cohibendum in togâ brachiũ conſtitutos. Abſolvent, ut credo, à culpâ errorem hunc etiam ipſius Pythagoricæ diſciplinæ alumni, dummodo ingrati animi crimine, nullum eſſe deteſtabilius vitium, concedant. Quod ut effugiam, præſentem diſſertationem luci expono. *Multos*, ajebat Hannibal, (umbraticolam aliquem Phormionem, de bello ineptiſſimè diſſerentem, & è terrâ navem gubernantem audiens) *ſe vidiſſe deliros, ſed qui magis quam Phormio deliraret, vidiſſe neminem.* Ne idem mihi quis ingerat, à quovis etiam atque etiam contendo: agnoſco infantiam meam, & vires graviſſimæ huic materiæ, cum me ipſum interrogo, minimè ſufficientes. Aſt in arduis vel ſolum voluiſſe, magni æſtimatum eſſe ſcio. Utar exceptione annali, juvenis ſum, juvenilibus conatibus etiam rigidiſſimum quemque Cenſorem veniam daturum eſſe, certiſſime mihi perſuadeo.

THESIS I.

NObilitas an ex jure Gentium originem trahat, an ſit Juris Civilis inventum? non adeo inter omnes convenit. Poſterius communis Doctorum ſchola affirmat, in quam tamen ſententiam diſceſſionem facere multi eruditorum timent, genus quidem Nobilitatis juri gentium inniti, (cum nulla tam barba-

ra gens reperta fuerit, quæ non ſuos habuerit Nobiles Bod.*d. Repub. lib 3. cap. 8. num. 350.)* certas verò ejus ſpecies, per cujusque populi placita cæpiſſe autumantes. *Limn. libr. 6. Iur. pub. cap. 1. n. 28. Stephanus d. Civil. Nobil. cap. 3. num. 6. & ſeqq. Ludovicus Majernus Turquetus, Monarchiæ Ariſtodemocraticæ Lib. 5. p. 244.* In Etymon Nobilis, cujus denominativum eſt Nobilitas, valdè ſollicitè inquirere, ſupervacaneum judico. Quibus luſus vocabulorum placet, nonnunquam ſanè quam frigidus, ii *Nold. d. ſtat. Nob. Civ. cap. 1. concl. 1. Limn. lib. 6. cap. 1. n. 1. & ſeqq. Sinold. cognom. Schutz. vol. 1. Diſp. 9. theſ. 1.* ac Etymologos conſulant. Optimè videtur dici deſcendere à noſcendo, quaſi Noſcibilis ſeu notus, & propter genus & virtutem celebris & famoſus. Unde eſt quod *Horatius lib. 1. Sat. 6.* ignotum pro ignobili dicit,

Non quia Mæcenas, Lydorum quicquid Etruſcos
Incoluit fines, nemo generoſior eſt te
Nec quod Avus tibi maternus fuit atque paternus
Olim qui magnis legionibus imperitarint,
Vtque plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum.

Et quod Cicero plus ſimplici vice ignotum nobili opponit; *Lapſa eſt,* ait in Paradoxis, *ipſius libido in muliere ignota, dolor ad pauciores pertinet, quam ſi petulans fuiſſet in aliqua nobili virgine.* Iterum pro Lucio Flacco: *Dubitabitis iudices, quin ab ignotiſſimo Phryge nobiliſſimum Civem vindicetis.* Sunt ſimilia apud *Plautum, Virgilium, Ovidium,* ſcriptores bonæ notæ alios, quæ advocare omnia in re clara præter neceſſitatem eſt.

II.

Nobilis, florente re Romanâ, ille dicebatur, cujus Pater aut Majores Magiſtratum geſſerant curulem, *Bodin. 3. lib. de Rep. 8. n. 351.* Et fuit hoc nomen initio commune patriciis & plebeis; poſtea tamen accidit, ut illi generis ſui nomen retinerent, ac ſpeciali & proprio nomine Nobiles dicerentur, qui cum eſſent plebejæ gentis, Majores tamen Magiſtratibus curulibus honoratos habuerant. Ita *Aſcanius Padianus* Patricios à Nobilibus diſtinguit, *Sex,* inquit, *Competito-*

petitores Cicero habuit: duos Patricios, quatuor plebejos, ex quibus duo Nobiles, &c. Deinceps Imperatores & Cæſares Nobiliſſimos & Nobiles dictos eſſe, patet *ex l. 3. ff. de Natal. reſt.* Et probant rem nummi veteres, qui hodieque ſuperſunt non pauci. Extat inter reliquos nummos Cimeliarchi, Lanſiani, Viri laudatiſſimæ memoriæ, quod hodie eſt penes JCtum Academiæ hujus celeberrimum Dn. Lauterbachium, æreum Conſtantini numiſma, cum inſcriptione CONSTANTINUS NOB. CÆS. & antiquius MAXIMINI, eodem modo inſcriptum. Quin apud Occonem jam DECIUS hoc nominis uſurpaſſe legitur. Ut planè neceſſum ſit, falli viros doctos, qui ante CONSTANTIUM CHLORUM nobilitatis titulum nullis nummis adſcribi autumant. Inclinante verò Imperio Romano, cum contra Majorum inſtituta, & pueri & infantes Conſules proclamarentur, (nam & ante Cajus Caligula equo ſuo *Incitato* Conſulatum deſtinaſſe tradebatur, *Suet. in Calig. cap. 55.*) hi pueri Nobiliſſimi dicebantur. Ita Gratianus Conſul Collega Dagalaipho cum annorum eſſet quaſi ſeptem, N.B.P. *Nobiliſſimus puer* dictus eſt. *l. 6. C. Theodoſ. ad SCtum. Claud. l. 9. ib. de diverſis offic. & apparit.* Eodem modo Valentinianus annos natus tres Conſul cum Aurelio Victorio, *ib. l. 8. de Med. & Profeſſ.* N. B. P. *Nobilisſimus puer* vocatus eſt. Quin etiam Principum filiæ & ſorores hoc titulo gaudebant, imò & ipſæ Auguſtæ, vid. *Guth. de offic. dom. Auguſt.*

III.

Superiorum temporum ſcriptores ſub voce *Nobilium* & Principes quandoque vel Comites intelligere tam certum eſt, ut vix in dubium vocari poſſit, ſic in *Hiſtor. Auſtral. apud Freher. Tom. 1. German. rer. Script. Rudolphus Rex* dicitur *curiam celebraſſe, ibique de conſilio & voluntate Nobilium, qui aderant, Albertum filium ſuum Ducem Auſtriæ & Stiriæ conſtituiſſe*; ubi nomine nobilium, hos quos diximus intelligi debere, ex aliis illorum temporum ſcriptoribus diſcimus, *Lehman. lib. 5. Chron. Spir. cap. 105. p. 625.* Hoc etiam titulo Pontifices, Electores & Duces mactare ſolent. Ita Innocentius III. Marchionem Orientalē Nobilem virum vocat, *c. venerabilem extra d. Elect. & elect. poteſt.* Clemens etiam V. Pontifex ad Ducem Rudolphum.

dolphum: *Dilecto filio nobili Viro, Rudolpho Duci Bavariæ. Gevvold. d. Sacr Imp. Septemv. cap. 6* Et Leo X. *Nobili viro, Ludovico Comiti Palatino, Sacri Romani Imperii Electori. Freher. in Ep. reſponſ. de Elect Rom. Imp. Comitiv. Palat. Rhen. antiq. annex.* Paulus quoque V. Papa in epiſtola gratulatoria de victoria Pragenſi, ſub dato Romæ 3. Decembr. anno 1620. Bavariæ Ducem Maximilianum, non alio quam hoc affatur titulo: *Dilecto filio Nobili Viro Maximiliano Duci Bavariæ, &c. Dilecte fili, Nobilis vir*: ut refert Reinking. *d. regim. Secul. & Eccleſiaſt. lib. 1, Claſſ. V. cap. 11. num. 9.* Habet enim Curia Romano in titulorum diſtributione aliquid præcipui, & maximè ab aliis diverſum; Ita Papam, Reges Chariſſimos filios, reliquos verò Principes dilectos filios appellare, notat *Ludov. Rudolph. d. Sabloneta, tract. d. Orig. dign. & poteſt. Duc. Ital. n. 337. p. m. 85.* Cardinales verò & Epiſcopos fratrum nomine ſalutare ipſi ſolenne eſſe ſolet, videſis *Bernardin. Ferrar. lib. 3. Ep. Eccleſiaſtica gener. cap. 1.* In aula verò Saxonica ſtylum Curiæ ferre, ut Barones ſaltem eo titulo decorentur, notat *Carpz. ad L. Reg. cap. 3. ſect. 13.*

IV.

In Gallia quid per vocem Nobilis intelligatur, nemo melius explicat *Gabr. Barth. Grammon. Hiſtor. Gall. lib. 3. Scire opus,* inquit ille, *vocari apud Gallos nullo adjecto, Nobiles eos, qui arma tractant, nempe, ſi proſapia valent, illorum ordo nobilitas dicitur: Clero & Parlamentis adſcripti, & ſi ſunt natalibus nobiles, plerumque, deſignantur ab ordine quisque ſuo: ſic cum de militaribus viris quæritur nobilitatem, cum de togatis, ſi ſuprema illis jurisdictio eſt, Parlamenta, cum de reliquis ordinib. populum dicimus.* Confer *Limn. in Notitia regni Franciæ lib. 4. cap. 1. Loyſeau de ordinibus cap. 4. num. 28. & ſeqq.* Nos hic loci ſpecialiter & propriè accipimus pro iis, qui vel natalibus, aut ſpeciali conceſſione nobilitatem nacti & plebejorum numero ſunt exempti.

V.

Qui Latinis nobiles ſunt, ii diverſis nominibus aliis Gentibus appellantur, quod Hebræi אציליםם Atſilim vocant, *Sanctes Pagninus in theſauro reddit ſelectos,* quaſi à plebe ſeparatos admonere velit. Vocantur

884.

cantur iidem & aliquando חורים Chorim, à radice Chur, qua ex *Reuchlini mente* colorem album, hyacinthinum, aereum vel carbaſinum, ut vocant, indigetari ſcribit *Buxtorſius*, quod iis coloribus priſcis temporibus ornati legantur Orientales Nobiles: etiam in ſcriptura, ubi id de Joſepho & Mardochæo tradi notant Interpp. Græcis generali vocis uſu eſt γνώριμος ac ἐπιφανὴς etiam, de quibus vide *Bodin. de Republ. lib. 3. c. 8. n. 312.* ἐπίσημον quòque ad amuſſim deſignare nobilitatem notat Illuſtris *Scaliger, lib. 3. de arte Poetica, cap. 110.* Qui verò Græcis ſunt εὐγενεῖς, ii ex nativitate nobilitatem repetere videntur *Bodin. dict. l. Perionius Comment. in Eth. ad Nicomach. cap. 11. Tholoſan. d. Republic. lib. 4. cap. 2. ſect. 1.* Romana poſteriorum ſeculorum lingua Miniſteriales vocantur, *Bignon. in not. ad Marculph. Formul. p. 627. Lehman, Chronic. Spirenſ lib. 2. cap. 19. Beſold. Theſauro practico. voce* Adel & Edelknecht / ſervi Principis, *ex Lindebrog in gloſſ. verbo* Adelſchalck *dicta voce* Adel/ *apud Beſold.* ac in antiquis, quarto abhinc ſeculo conceptis urbium inferioris Germaniæ privilegiis, Famuli, ad morem rudis & Barbari ſeculi, qui ita Germanicum Knecht/ quo hodieque Nobiles in privilegiis Imperatorum aliquando deſignantur, reddidit. *Beſold. Diſſert. de jure & ordine Civium, cap. 9. num. 7.* etiam milites appellari tradit, quod proprium nobilium ſit, pro patria pugnare. Galli nobiles vocant Gentilshommes, Hiſpani Hydalgos, Ægyptii Mammelucos, Indi Nairos, ex *Prucmanno Nolden de ſtat. Nob. cap. 1. num. 5.* Angli Wallos ex aliis *d. l. Nolden.* Germanis antiquioribus imprimis audiunt Adelſchalck/ Edelknecht/ Knechte deß Reichs Wepeling/ *Beſold. theſ. Pract. de voce* Adel/ Degen *ex Goldaſto ad Paranet. f. 364. Beſold. theſaur. pract. voce* Edelknecht / Item Schufft. id ab Hebræo Schuphtim, quomodo judicem illos appellare ait, derivatum credit *Nolden. d. cap. 1. n 2.* quod vocabulum licet hodie ignominiam quandam ſapiat, olim tamen honeſtum fuiſſe, non adeo ignotum eſſe poteſt. Neque enim novum eſt, pro varietate temporum & vocum variare ſignificationem. Sic olim inter Tyrannum & Regem parum intererat, niſi quod Reges vocabant, qui poteſtate & nomine tales erant: Tyrannos verò qui vim haberent Imperii,

non

non nomen, *Cornelius Nepos in Miltiade ſub fin.* Hodie vero tales cluent, qui non jure ac legibus æquis, ſed vi & libidine animi dominantur. Non ita obvium eſt, vocem lenonis, etiam de re honeſta eſſe uſurpatam; idem enim olim fuit, quod legatus, fecialis, ſive ut explicat *Gloſſarium quoddam, qui Italis Ambaſſador, Iuſtinus lib. 2. cap. 3. Primus Scythis bellum indixit Seſoſtris Rex Aegypti, misſis primo lenonibus, qui hoſtibus parendi legem indicerent,* Aſt quis neſcit, hodie flagitii propudiique miniſtros, hoc nomine inſigniri.

VI.

Hodiernis temporibus, appellantur primò Juncker quaſi Junge Herrn/ quæ dominatio olim Ducibus, Principibus & Comitibus tributa fuit, ut apparet ex *Diplomatibus Ducum Brunſuicenſium de anno 1374.* Ubi ita legitur: We Junckherren Frederick/ Berndt/ Henrick/ vnd Otto/ Bröder/ von der Gnade Godes/ Hertoge tho Brunſchwig vnd tho Lüneburg. Sic *in literis quibusdam*, quas Reverſales appellant, *Senatus Brunſuicenſis de anno 1400.* legitur: Wir der Raht der Statt Brunſchwig/ bekennen/ daß vns de Hochgeborne Fürſte/ Juncker Otto/ Hertog tho Braunſchweig/ vnſe leve gnädige Juncker/ ꝛc. ac mox inſequentibus: vnſer Herr genante Juncker von Brunſchwig/ & alibi in actis der Statt Brunſchwig contra Braunſchweig. Teſtatur quoque *Cyriacus* Spangenberg/ *lib. 5.* der Hennebergiſchen Chronick/ *cap. 13. p. 200.* ſe vidiſſe antiquum inſtrumentum, in quo Regis Daniæ filius ſubnotarit, Junckher Otto von Dennemarck/ Ita quoque ex Epitaphio quodam vetuſto, *Reineccius* in tractatu von deß Adels anfänglichen Herkommen. fol. 60. der Edle wolgeborne Junnckher/ Junckher Bernhard/ Edler Herr zu der Lippe/ ꝛc. Idque nomen Nobiles demum ſibi attribuêre: & tamen ab eodem, multis jam in locis, abhorrere incipiunt: Dein quoque patrio ſermone vocamus, Edellent/ oder die Edlen. Notari tamen hic velim titulum Edle Herren quibusdam in Imperio Romano ſpecialiter competere, quales ſunt: Die Edle Herrn zu Heldrung/ Edle Herr zu Lipp. Edle Herrn zu Spiegelberg/ Edle Herrn zu Budlitz/ Edle Herrn zu Dieffholp/ Edle Herrn von Wartemberg/ ꝛc. Non rarò quoque comprehenduntur Nobiles ſub vocabulo der Ritterſchafft

terſchafft/ ſumpto vocabulo in generali ſignificatione R. A. *de anno 1555.* §. vnd in ſolchem Frieden. in ſpeciali verò ſignificatione, Eques gradu Nobilem ſuperat. Königliche Satzung zu Wormbs / *de anno 1495. tit.* von Einnamb der Aufflag. ibi. Herrn / Ritter / Edelmann.

VII.

Nobilitatem hanc, alii alio modo definiunt, vel deſcribunt, prout quisque ejus vocis uſum, vel ad plura extendit, vel ſtrictiori ſignificatione uſurpandam exiſtimat. Charron, Gallus & recens ſcriptor *Hiſtoriæ univerſ. cap. 105. pag. 732. & 733.* eam ex aliis in tres ſpecies diſtinguit; Naturalem, Spiritualem, & Civilem: ut Naturalis ſit, illa, qua Angeli homines, hi beſtias, bruta plantas ſuperant: Spiritualis, illa, quæ ex virtuto & ſcientia ſolis conſtat: Civilis, quæ additos virtuti habet nobiliores natales, vel Principis, qui è plebe ſingulari modo exemptum cupit aliquem, autoritatem. Jurisconſulti veteres nonnulli ſecuti Batholum, diverſas nobilitatis ſpecies, in Supernaturalem, Naturalem & Civilem dividunt. E Patribus *Gregor. Nazianzenus* in Divinam, Virtutis, & Sanguinis Nobilitatem dirimit. Apud *Ariſt. 4. Polit. 4to.* in quatuor diſpeſcitur ſpecies, eam quæ ex divitiis, ſanguine, virtute, ſcientia oritur; in quem locum vide quæ eleganter more ſuo commentatur doctiſſimus *Piccartus*, Academiæ Noricæ, quæ eſt Altorffi, olim Profeſſor celeberrimus. Et qui pauciora Nobilitatis nomine complectuntur, ii, quid ſit quod hoc nomine appellari volunt, non bene conveniunt. Unde *Bodin. de Republ. lib. 3. cap 8. n. 350. Nunquam potuit,* ait, *una popularis omnibus conveniens definitio Nobilitatis afferri,* quem ſequuntur Gottfr. Anton. *diſp. feud. 2. th. 4. lit. g.* Heigius. *part. 1. quæſt. 2. n. 63.* Cæterum illi, quam naturalem ex aliis appellat Charron, locus eſt ſaltem inter ea, quæ ſpecie differunt: quales cum homines non ſint, nil mirum eſt ei, hic nullum relinqui locum. Et quæ ex virtute ſola oritur, ac aliis Philoſophica dicitur, eam majoris æſtimari apud Philoſophos quam Politicos, ac pretium ejus omne una ferè animi tranquillitate conſtare, ex re & vero ſcribit Bret. de Maj. Reg. *lib. 2. cap. 7. p. 212.* Divitias autem nobilitare, quamvis præter Ariſtotelem, Euripides quoque ac pauci alii crediderint, ſecus tamen eſſe, & uſus, & ſcriptorum

torum

torum loci infiniti, ac ipſi Impp. *Honorius & Theodoſius* oſtendunt, qui divites nobilibus opponunt, *in l. 3. C. de Commerciis & Mercat.* de qua quæſtione conſuli meretur Tiraquellus *de Nobil. cap. 3.* Videtur autem quæ reſtat Nobilitas, definiri vel ſaltem deſcribi poſſe, quod ſit *dignitatis, in Republica gradus eminentior, qua quis ab eo vel illis, qui conferendi jus vel per ſe vel ex communicatione aliorum habent, plebeja conditione legitimè eximitur, & præclaris privilegiis ornatur.* Henr. Cornelius Agrippa ab Nettesheim, *libro de vanitate omnium ſcientiarum & artium, cap. 80.* ineptè Nobilitatem nihil aliud eſſe, ait, quam robuſtam improbitatem atque dignitatem, nec niſi ſcelere quæſitam benedictionem & hæreditatẽ peſſimorum filiorum. Sed vana eſſe quæ ſcribit vel ſolo titulo libri ſui prodit, nec ullum eſt adeo vitæ genus, quod non arrodat canis ille, qui nec Theologiæ Propheticæ, nec ipſi Dei verbo, impio libro ſuo parcit: nec opus valde eſt hæc confutare, cum inepta adeo ſint, ut recenſere ſolum, hoc jam ſit refellere.

VIII.

Confert autem hanc in noſtro Imperio Imperator, cum ab eo tanquam à fonte omnes omnium dignitatum rivuli profluant: unde & ipſe vocatur ein Pflantzer vnd Handhaber deß Adels: *Goldaſt.* in Reichsſatzungen/ *part. 1. pag. 284. num. 8.* Ita ut novi iſti homines ad ludos equeſtres, & Canonica collegia admitti poſſint, cum honor ſit, circa quem Imperatorem diſpenſare poſſe credimus, modò privilegio nobilitatis hæc clauſula inſerta ſit, Allermaſſen vnd geſtalt/ als ob ſie von jhren vier Ahnen Vatter vnd Mutter Geſchlechten beyderſeits recht Edel geborne Lehens Turniersgenoſſen vnd Rittermäſſige Leute gebohren weren/ vel ſimilis, Lindenſpier/ *diſſert. de famil. orig. mut. &c. cap. 30. num. 19.* Stamlerus *in tract. de reſervatis Imper. §. 56. n. 5.*

IX.

An vero Rex Romanorum, qui vivo adhuc Imperatore, & ad clavum Imperii ſedente, eligitur, nobilitare poſſit, dubium fortè eſſet, ni diverſi Receſſus Imperii & Capitulationes ipſis præſcriptæ, id nos docerent, ſic namque legitur in *Receſſu Auguſtano de Anno 1548.*

§. Wie.

§. Wiewol auch in der Ringerungs Handlung bedacht/ daß die Grafen vnd Herrn/ ſo kürtzlich jhre dignität erlanget/ſolten in recognitionem præeminentiæ, ſo ſie von vns/ vnd vnſerm freundlichen lieben Bruder dem Römiſchen König empfangen/ ꝛc. ita quoque in Capitulatione Ferdinandi III. *Artic. 46.* hæc leguntur: Wir ſollen vnd wollen auch in fleiſſige Obacht nehmen/ vnd verſchaffen/ daß die jenige expeditiones ſo in Gnaden vnd andern Sachen/ inſonderheit aber Diplomata über den Fürſten/ Grafen vnd Herrnſtand/ auch Nobilitationes, Palatinaten/ ſampt andern privilegien vnd Freyheiten/ welche wir als Römiſcher König/ vnd künfftiger Keiſer ertheilen werden. Adde Capitulationem Ferdinandi IV. *art. 44.* & noviſſimam hodierni Imperatoris Leopoldi, *artic. 44.* Et extant utroque ſermone Latino & Germanico formulæ literarum, quibus nobilitatem tam Imperatores quam Reges Romanorum conceſſerunt, ut fruſtra ſit, qui ea de re ultra dubitet. Quomodo vero hoc jus exerceat, propriâne vel Imperatoriâ authoritate, tam diu vix certum eſſe poteſt, quamdiu non convenit, an Regi Romano delegata, an ordinaria competat poteſtas, quam litem tamen non facimus noſtram.

X.

De Electorali Collegio, ſunt, qui ex eo, quod poteſtatem habeat Regem Romanorum, vel Imperatorem, (qui eſt Nobiliſſimus) eligendi, dignoſci poſſe putant, ſummam illud nobilitatem conferre poſſe, *Dn. Limn. lib. 6. cap. 1. n. 31.* qua de re, quæ noſtra ſit ſententia in conflictu explicabimus, ubi annon adhibita commoda diſtinctione accuratius res definiri poſſit, diſpiciemus. Sacri vero Romani Imperii Proviſoribus, ſeu, Vicariis, qui interregni tempore vices Imperatoris gerunt, ut alia multa, ita & hanc competere facultatem, perſuaſiſſimum nobis eſt. Licet enim hoc in A. B. tit. V. ubi Jura Vicariis competentia enarrantur, non inveniatur expreſſum, expreſſis tamen etiam non expreſſa, modo non ſpecialiter fuerint excepta, comprehenſa eſſe putamus. Multum ſanè poteſtatis Vicariis his tribuit *Quirinus Cubach. libr. 2. Iurispr. publ. c. 30.* cum dicit, *extra caſus exceptos in tantum Vicariorum poteſtatem æqualem eſſe cum Imperatoris poteſtate circa jura Imperii, ut illis etiam exercitium*

actuum Imperatori reſervatorum competat. vid. prolixius disputantem *Gerlac. Buxdorff. in diſſert. ad 17. priora capita A. B. theſ. 71. & ſeqq.* Et quantum ſpecialiter jus hoc nobilitandi ſpectat, illud Comitem Palatinum Rheni Anno 1619. ut Vicarium exercuiſſe teſtatur *Stamlerus, tract. de reſerv. Imperat. § ult. num. 3.* ac conſtat de rei veritate etiam recentibus poſtremorum Vicariorum exemplis.

XI.

Agendum jam de his cum quibus Imperator hoc reſervatum communicavit. Nobilitare itaq; hoc modo poſſunt. I. Rex Bohemiæ, in Bohemia ſcil. & provinciis eo ſpectantibus, quales ſunt Moravia, Luſatia, Sileſia. *Limn. de jure publ. lib. 6. cap. 1. num. 32.* Dein Archiduces Auſtriæ, non quidem in toto Imperio, ut vult Dan. Otto *in Diſſer. jurid. polit. de jure publ. Imper. Rom. cap. 11.* ſed in ſuo ſolum Archiducatu, per verba privilegii Archiducalis, Auch dieſe vnd jhre Erben vnd Nachkommen in allen jhren Landen / Herrſchafften vnd Gebieten. NB. als oben gemeldet iſt / Grafen / Freyherrn / Ritterknecht / auch Düchſamb vnd Verdiente von newem Edel machen / ꝛc. III. Comes Palatinus Rheni, cujus eximiam facultatem non ſolum Nobiles, ſed etiam Comites creandi ab antiquo præſcriptam, & diverſis actibus comprobatam extra controverſiam eſſe teſtatur Freherus *in not. ad Petr. de Andlo, de Imper. Roman. German. cap. 11 pag. 29.* Denique ab his ad titulares illos Comites Palatinos Nobilitatem conferendi poteſtatem deſcendiſſe, tradit Freherus *l.c.* qua in parte tamen calculum noſtrum addere non poſſumus. Neque aſſentimur Vultejo *lib. 1, de feudis cap. 8. num. 10. §. ignobile. &* Nolden. *tract. de Nobilitat. cap. 2. §. 18.* cæteriſque quos allegat *Nolden. d. l.* qui cuilibet Principi Imperii, jus illud Nobilitandi aſſerere conantur. Quamvis enim communis hodie ſit regula, quod in ſuis provinciis Principes noſtri Imperatorem repræſentent, haut tamen illa catholica eſt, ſed ſecundum quid accipienda: nimirum non de juribus majeſtaticis, vel reſervatis Imperatoris, ſed juribus tantùm territorialibus & conceſſis, Magnificus Dominus Mylerus *de Princip. & Stat. Imp. Romano-Germ. c. 14. n. 10. & ſeqq.* Reinking. *de Regim. ſecul. & Eccleſ. lib. 1. Claſſ. V. cap. 5. num. 16. & pl. ſeqq.*

842.

pl. ſeqq. Limnæus *de jure publ. lib. 4. cap. 8. n. 7. & ſeqq.* Et vel inde hæc ſententia erroris convincitur, quod exempli gratia, nullum eſſet Archiducum privilegium, ſi quivis Princeps jus hoc nobilitandi exercere poſſet, *arg. l. un. C. de theſauris.* Optimè ſanè monet **Limnæus**, diſtinguendum eſſe inter honores & Nobilitatem: ***honores quidem, qui quam proximè ad nobilitatis accedant faciem & analogiam: ac nobilitatem non tribuere, lib. 6. jur. publ. c. 1. n. 46.*** vid. omnino Dn. Mylerum in egregio opere additionum ad diſſertationes Rümelianas, *part. 3. Diſſert. 3. theſ. 4. lit. C.* ubi autores hujus ſententiæ laudat præter clariſſimos Academiæ hujus Anteceſſores, Bocerum, Beſoldum, etiam Bodinum, Choppinum, Pfeilium, Sixtinum, Stephanum, Carpzovium, Theodorum Hoppinck, & Sinoldum cognomento Schutz.

XII.

De aliis extra Imperium noſtrum, qui nullum agnoſcunt ſuperiorem, res ſatis expedita eſt. Ac ne de Papa quidem eſt, quod meritò dubitemus. Licet enim nonnulli ex eruditis & inter eos qui publici juris peritiſſimus ætate ſua meritò habitus eſt Marquardus Freherus *in Comment. ad donat. Ottonis III.* Pontifici Majeſtatem ſive ſummam poteſtatem penitus detrahant, argumenta tamen eorum tanti non ſunt, ut nos à ſententia dimoveant.

XIII.

De Regibus Hiſpaniæ, Galliæ, Daniæ, Poloniæ, &c. ut & liberis Rebuspublicis nullum credo ſuboriri poſſe dubium. Et qui id de ſingulis Europæ Regnorum Regibus aſſerant, collecti videri poſſunt apud Nolden. *cap. 2. §. 2. num. 16.* Poſſunt autem ii, quos diximus, etiam quando extra territorium commorantur, Nobilitatem conferre ſubdito. Nobilitare enim eſt actus voluntarius: qui autem actus ita voluntarii ſunt, ut contentioſis opponantur, ii etiam extra territorium exerceri poſſunt, *arg. L. 2 ff. de offic. Proconſ.* Steph. *de Nobilit. Civil. cap. 5. num. 39. &* Tiraquel. *tom. 1. cap. 6. num. 26.* id ideo fieri ajunt, quia hic actus ſit voluntariæ jurisdictionis, quæ ratio non ſatis firmo talo nititur; neque enim jurisdictionis eſt nobilitare, ſed ad regalia pertinet, & quidem majora, Sixtinus *de Rega-*

libus, lib. 1. cap. 2. num. 36. Vultejus de feud. *lib. 1. cap. 5. n. 7.* Roſenthal, *tract. de feud. cap. 5. concluſ. 2. num. 4. lit. l. ubi plures adducit* Bocerus de regalib. *cap. 2. num. 7.* & agnoſcit ſui oblitus ipſe Steph. *dict tract. & cap. num. 7.* ubi *absque dubio,* ait, *jus nobilitandi, vel Nobilitatio eſt de majoribus regalibus & reſervatis Imperatoris.* vid. in ſimili Dn. Lauterbach/ *tractat. de volunt. jurisdictic. theſ 41.* Negat quidem, quod diximus, nobilitandi jus ad majora regalia pertinere Nolden *de ſtat. Nobil. cap. 2. num. 12.* ſed ex adductis ab ipſo autoribus errore factum eſſe, quod negat, ſatis apparet, ii enim noſtram hanc & veram ſententiam ſequuntur.

XIV.

Subnectimus hic demum, quæſtionem ſatis vexatam, an Nobilis in uno regno talis etiam eſſe debeat in altero regno? Affirmant plerique, eò, quod Nobilitas ſit dignitas homini inſeparabiliter inhærens, eumque perpetuò concomitans. Verum hanc rationem vacillare deprehendet, qui ſaltem æqua mente illam ponderabit: nam & jurisdictio authoritasve Magiſtratui inſeparabiliter inhæret, nec tamen exinde ſequitur, quod qui Magiſtratum gerit, e. g. in Polonia, tali etiam polleat poteſtate in Dania. Quin potius hoc receptum eſt ex mutuo populorum conſenſu & quadam quaſi patientiâ, propter communem neceſſitatem & utilitatem, Faber. *in Cod. lib. 9. tit. 28. c. 12. num. 6. & ſeqq.* Nam ſi Nobiles Germaniæ non eſſent Nobiles in Gallia vel Polonia, jure eveniret, ut Germani nec Gallos aut Polonos tales dici paterentur in Germania: cum novum non ſit, ut, quod quis juris in alterum ſtatuit, ipſe eodem jure uti cogatur. *tot. tit. ff. quod quis juris &c.* Hoc autem non impedit, quo minus de privilegiis, quæ Nobili ratione ejus loci, in quo Nobilitatem eſt conſecutus, competunt, aliud dicendum eſſe ſtatuamus; cum pro nobis optima rerum magiſtra, quotidiana militet experientia.

XV.

Dotes quæ nobilitato adeſſe debent, ne moleſtiam lectori faceſſamus, ſaltem delibabimus. Virtutem hic ac quidem civilem ac Reipublicæ ac vitæ Politicæ utilem requirimus. Unde meritò in Nobilitatem quæ hac deſtituitur, ludit Charron de La ſageſſe, *libr. 1.*

c. 59. ex

 897

cap.59. ex illo Oſeæ *9. verſ. 11. Gloria illorum omnis à partu & ab utero & conceptu,* ſi à majoribus deſcendat; ſin ex Principis beneficio ſit, *c' eſt,* ait, *une nobleſſe en parchemin,* nobilitas illa cui virtus deeſt, membranacea eſt, pecunia, aut favore redempta. Bene Dux ille apud Poggum cuidam vita inculto à ſe nobilitatem petenti, reſpondiſſe fertur: *divitem te facillimè facere poſſum, Nobilem nunquam.* Tiraquell *de Nobil. cap. 6. num. 25. in f.* Placet hic Marius, quem Saluſtius in *bello Iugurthino* ita loquentem introducit: *Comparate nunc Quirites, me hominem novum cum illorum ſuperbia; Quæ illi audire, & legere ſolent, eorum partem vidi, alia geſſi: quæ illi literis, ea ego didici militando. Nunc vos exiſtimate, facta an dicta pluris ſint: Contemnunt novitatem meam, ego illorum ignaviam: mihi fortuna, illis probra obiectantur: quanquam ego naturam unam & communem exiſtimo omnium, ſed fortiſſimum quemque generoſiſſimum.*

XVI.

Laudantur potiſſimum hoc nomine Turcæ, qui nullam in pretio habere dicuntur nobilitatem, niſi quam ipſa facta pepererunt, Petr. Bellon. *lib. 2. obſerv. cap. 96. Maxima illorum laus eſt, quando dicere poſſunt, parens meus fuit agricola vel operarius, vel pecoris paſtor; ego virtute, labore, & induſtriâ hunc mihi dignitatis gradum acquiſivi,* vid. Salomon Schweigger *lib. 2.* ſeiner Reiß. *cap. 48.* idem etiam refert Auger Busbequius, *epiſt. 1. Legat. Turcica.* Miramur hic Carolum V. quod Scribis, ſalis venditoribus & innumeris, dummodo 25. vel circiter aureos nummos ſolverent, nobilitatis honorem contulerit, ex Petr. Bellin. *de re milit. Dn. Limnaus lib. 6. cap. 1. num. 53.* Excuſari tamen is melius poteſt, quam filius ipſius Philippus II. Hiſpaniæ Rex, qui id, quod virtutis eſt teſtimonium ſceleris præmium eſſe voluit. Nam jura Nobilitatis cum viginti quinq; millibus coronatis annuis illis, qui Wilhelmum Principem Auriacum vel vivum ſiſtere, vel mortuum tradere poſſent, promiſit, *Meteran. lib 16. hiſtor. ſub anno 1580.* adde Stradam. *Decad. prim. bell. Belg. lib. 6.* Merentur verò laudem Veneti, qui quamvis vendere hanc dignitatem nonnunquam ſoleant, ubi ad bellum gerendum nummis deſtituuntur, id tamen cautiſſimè faciunt; Si enim e. gr. alter

alter offerat mille, alter duo millia aureorum, dummodo iſte accommodatior videatur, præfertur etiam plura porrigenti, Marcus Zuerius Boxhorn. *in Inſtit. polit. lib. 1. cap. 8.*

XVII.

Ergo ſolum qui hoc honore dignus, meritò nobilitatur: idq; vel *expreſſè*, vel *tacitè*. *Expreſſè*, quando per ſolennem actum, is qui poteſtatem nobilitandi habet, adhibitis ritibus aliquem Nobilem eſſe jubet; frequentius tamen hoc ſit reſcripto vel diplomate, modo, etiam priſcis uſitato, vid. *l. 1. C. Theodoſ. de Decur. urb. Rom.* Symmach. *lib. 10. epiſt. 18.* Hujusmodi diplomatis clauſulam repræſentat nobis Daniel Otto *in Diſſertat. juridicopolitic. de jure publ. Imp. Rom. cap. 11.* Vnd darumb umb ſolcher ſeiner Redlichkeit/ Adelichen guter Sitten/ Tugend/ vnd andern zu einer Anreitzung/ nach gleichmäſſigen Ehren/ Tugenden/ Adel vnd Redlichkeit zuſtreben/ ſo haben wir mit guter Vorbetrachtung/ wolbedachtem Muht/ guten zeitigen vnſer Edlen Rähte/ vnd lieben getreuen/ Raht vnd rechter wiſſen/ auß Römiſcher/ Kaiſerlicher/ auch Hungariſcher vnd Böhmiſcher Königlicher Macht vnd Volkommenheit/ gedachten N. N. ſampt ſeinen Ehelichen LeibsErben/ vnd deroſelben Erbens Erben/ Mann vnd Frawenperſonen zu ewigen Zeiten/ in den Stand vnd Grad deß Adels/ vnſer vnd deß H. Röm. Reichs/ auch vnſerer Königreichen/ Fürſtenthumben vnd Landen/ recht vnd Edelgebornen/ Wappens vnd Lehens/ Turniersgenoſſen vnd Rittermäſſige Leute erhebt/ darzu gewürdiget/ geſchöpfft/ geadelt/ vnd ſie der Schaar/ Geſellſchafft/ vnd Gemeinſchaffe deß Adels zugefügt/ zugeſtellt/ vnd vergleichet/ allermaſſen vnd geſtalt/ als ob ſie von jhren vier Ahnen/ Vatter vnd Mutter Geſchlechten beederſeits recht Edelgebohrne/ Lehens/ Turniersgenoſſen vnd Rittermäſſige Leut gebohren weren. Et extat integra formula Latino idiomate apud Bertium *lib. 3. rerum Germ. cap. 2.* quâ Carolus V. Georgio Sabino & poſteris nobilitatem confert, unde qui velit petere poteſt. Hæc imperatoris diplomata expediri debent in Imperio noſtro in der Reichs Cantzley/ in qua acta Imperii aſſervantur ſub cura Moguntini Archicancellarii (unde & nonnunquam vocatur die Maintziſche Cantzley R. A. zu Regenſpurg

v. anno

 893

de anno 1598. §. Dabey) ita ut diplomata apud aliam Cancellariam (quales ſunt die Böhmiſche und Erzhertzogliche Oeſterreichiſche Hoff-Canzleyen / Capit. Ferdinand. IV. art. 44.) quam illam collata, ſint nullius momenti; & illa impetrantes, antequam data certa taxa confirmentur, nullibi tales habeantur. *Capitul. Ferdinandi IV. & Leopold. noviſſ. art. 44.* quæ redemptio fieri debet intra tres à conceſſione menſes proximos, ſub pœna amiſſionis & ipſo facto ſecutæ caſſationis *d. cap.* Leopoldi, *artic. 45.* In Gallia, idem, per codicillos Nobilitatem dandi modus, frequentatur, qui tamen, niſi à Magiſtris ratiociniorum Parienſibus comprobentur, *Freher. ad Pet. de Andlo, lib. 2. c. 11.* valere non dicuntur. Addit *Limnaus in annot. ad art. 46. Capit. Ferdinandi III.* eos approbari debere, tam in Camera computorum, propter deminutionem Juris Regii, quam in curia ſubſidiorum, propter exemptionem à contributionibus: ubi notat etiam, in majorem ſecuritatem ſæpius fieri, ut Nobilitatus literas illas in Parlamento approbari petat. vid. Loyſeau de Ordinibus, *cap. 5. n. 54. & ſeqq.* & Limn. *in Not. Regn. Franciæ, lib. 4. cap. 1. lit. q.*

XVIII.

Nobilitati ita collatæ à conferentibus certa quædam adjici ſolent ſigna vel indicia. Id præſtabat apud Romanos aureus annulus, Quod probant cum alia, tum hiſtoria notabilis in hanc rem erroris exercitus Cæſariani, cujus memoriam Suetonio debemus in vita Cæſaris, *cap. 33.* *Exiſtimatur*, ait ille, *etiam equeſtres cenſus pollicitus ſingulis, quod accidit opinione falsâ: Nam cum in alloquendo, exhortandoque ſæpius digitum lævæ manus oſtentans, affirmaret, ſe ad ſatisfaciendum omnibus, per quos dignitatem ſuam defenſurus eſſet, annulum quoque æquo animo detracturum ſibi, extrema concio, cui facilius erat videre concionantem quam audire, pro dicto accepit, quod viſu ſuſpicabatur, promiſſumque jus annulorum cum millibus quadragenis fama diſtulit.* Clarius id exprimit *Florus*, inprimis Cannenſem Nobilium Romanorum cladem recenſens, *libr. 2. cap. 6. modii duo annulorum Carthaginem miſſi, dignitasque equeſtris taxata menſura.* Nobis tantundem valent inſignia ſeu arma, Wappen / Waffen. Solebant

 lebant

lebant enim illa in armis, maximè verò in clypeis ſculpi & depingi, Docet id nos *Virgil. lib. 7. Æneid.*

Clypeoque inſigne paternum
Centum angues, cinctamque gerit ſerpentibus hydram.

Et erant hæc Nobilibus adeo propria, ut Nobilis und einer der Wappengenoß iſt/ pro Synonymis haberentur. Nullum hic in teſtimonium cito, cum id alias ex documentis antiquis conſtet, præter Franciſcum Guillimannum, *lib. 2. cap. 11. circa fin.* ubi ſignificaturus Comitem aliquem, Brunonem de Lupſen, conqueſtum fuiſſe, quod Johannes Comes de Lupſen concederet feuda ignobilibus, dicit illum dediſſe hominibus ejusmodi, die nicht Wappensgenoſſen ſeyn/ vel ut ab aliis exprimitur, die nicht zum Schild gebohren. Verum temporibus in pejus ruentibus, ambitione inter privatos invaleſcente, inter ſuperiores avaritia, cum auro cunctæ dignitates venire inciperent, etiam argento, vilioribus inſignia fuerunt facta venalia. Hinc Nobiles, galeas coronando, ſe à plebejis differre voluerunt, quod, cum tandem etiam cum aliis communicatum, galeæ ab ipſis clatratim aperiri cœperunt, cum viliores clauſas illas geſtarent. Hoc Lindenſpür *d. diſſ. cap. ult.* raro ante annum 1450. factum eſſe tradit; quin etiam, addit, adhuc ab anno 1468. extare ſigillum quoddam Friderici III. ubi in circuitu circuli ſint integra inſignia dominiorum hæreditariorum, ſingulis tamen galeis clauſis. Moribus noſtris quid obtineat, notius eſt, quam ut explicatione egeat. & conſuli poteſt, qui rem integro & prolixo tractatu explicavit Theodorus Hoppinck, quem inſcripſit de jure Inſignium.

XIX.

Satis de expreſſo nobilitandi genere. Tacitè confertur Nobilitas, cum quiſpiam ipſo jure & per neceſſariam conſequentiam, nullâ antecedente expreſſa declaratione, lege ita diſponente, Nobilitatis privilegia conſequitur. Hoc modo is cenſetur Nobilis, qui à nobilitandi poteſtatem habente nobilibus præficitur muneribus. Romæ, poſtquam per legem Canulejam plebejis aditus ad honores antea obvallatus, patere incepit, Magiſtratibus curulibus Nobilitas poſteritati acquirebatur. Hodie Imperatoris Conſiliarios, ejusque aulici

lici

89

lici & Cameralis judicii Aſſeſſores, die Reichs Hoffräht und Cammergerichts Beyſitzer nobiles fieri Cæſareæ aulæ conſuetudo & quotidiana teſtatur experientia. Pari modo in Gallia, Cancellarii Franciæ, Cuſtodes ſigillorum Regiorum, Conſiliarii ſtatus, Secretari ſtatus, majores dignitates militares, juſtitiæ ac domus Regiæ nacti, eo ipſo Nobiles fiunt, & poſteris ſuis nobilitatem pariunt: quam acquirunt etiam, ſed talem, quæ ad poſteros non pertineat, qui Conſiliarii ſunt ſupremarum Curiarum, Theſaurarii generales Franciæ, Secretarii domus Regiæ, Capitanei & locum tenentes centuriæ militum: quod genus Nobilitatis, minus plenum, ad diſtinctionem alterius appellant, Limnæus *Not. Regni Franciæ, lib. 4. cap. 1. lit. x. usque ad lit. k. k. &c.* Abſit tamen ut totam familiam aulicam Nobilitate clarere exiſtimemus: debent enim munera aulica eſſe nobilia, ut effectum talem producere poſſint. Ridiculus hinc *Rudolphinus*, qui coquum & barbitonſorem eo ipſo Nobiles eſſe cenſet, dummodo Imperatori vel Duci id ſervitii præſtent. *Tract. de orig. Dignit. & poteſtat. Duc. Ital. n. 69.* Similiter riſu is accipiendus erat, qui in Gallia, apud ſubſidiorum judices, Nobilitatis ſuæ originem deducturus, exinde ſe defendebat, quod habuiſſet abavum culinæ regiæ mediaſtinum, *Limn. in annotat. ad Capit. Carol. V. artic. 13.* Tale quoque eſt, quod nonnulli nobilem ajunt, quæ Imperatori vel Regi ubera præbuerit. Faber *Cod. lib. 9 tit. 29. def. 21.*

XX.

Deinde nobilitatur tacitè fæmina plebejæ conditionis, ſi viro nubat Nobili. *Fœmina*, inquit *Ulpianus*, *nupta clariſſimis perſonis clariſſimarum perſonarum appellatione cenſentur. l. 8. ff. de Senator. vid. l. 5. ff. de Curator. ſur.* Etenim uxor mariti coruſcat radiis & privilegiis, ejusque generis Nobilitas ac familiæ ſplendor à viris dependere putatur. Quid verò, ſi quis inveſtiatur de feudo nobili, an & is Nobilitatis jura conſequatur? res inter feudiſtas controverſa eſt: nos litem jam noſtram non facimus; Hoc tamen dici poſſe videtur, quod licet conceſſio Nobilitatis debeat fieri à nobilitante, cuidam, quem ille nobilem eſſe vult, modus tamen concedendi, poſſit fieri per rei interventum, ita, ut ſecundum voluntatem conferentis

is Nobilis fiat, cui hæc vel illa res in feudum eſt conceſſa. Ea certè fuit mens illorum, qui cum ex indulgentia Principum, nobilium feuda & prædia poſſiderent, ea poſſeſſione etiam nobilitatem ſibi vindicare non timebant: Gulim. de rebus Helv. *libr. 2.cap. 11. in fine.* Alioquin non neceſſariò, etiam cum majoribus feudis, ſemper dignitas hæc tranſit, quod matriculæ & ſubſcriptiones Receſſuum oſtendunt, ubi non rarò legitur, N. Einhaber der Graffſchafft N. Einhaber der Herꝛſchafft N. Qui plura de hac quæſtione legere deſiderat, adeat Petr. Frize *in concluſ. de Nobil. civ. concl. 6.* Magnificum Dn. Mylerum, *in addit. ad Diſſert. Rumelianas, part. 3. diſſ. 3. th. 7.* ac Feudorum ſcriptores fere omnes. Plures ſunt modi, quibus Doctores tacitè nobilitandi vim ineſſe ſtatuunt: ac inter eos ille quoque, quando in Academia per Doctorum collegium Doctoratus vel Licentiæ honores alicui conferuntur, vid. Schutz. de ſtat. rei Romanæ, *vol. 1. Diſput. 9. theſ. 4. lit. c.* Steph. de Nobilit. *lib. 2. per tot.* Verum nos brevitati ſtudemus. Unum tamen adhuc addimus, Gallis ſolennem: conſtitutum enim eſt Edicto Barleducenſi, decretis Reginæ atque ſententia Curiæ anno 1602, ut præſcriptione quadraginta annorum etiam nobilitas acquiri poſſit, Limnæus *in addit. ad lib. 6. Iuriſpl. c. 1. n. 54.* quæ nobilitandi ratio ſucceſſit in locum ſublatæ tum alterius, per Feudi nobilis acquiſitionem. Unde hodie tres modos eſſe acquirendæ in Gallia Nobilitatis ſcribit celeberrimus Galliæ JCtus, Claudius Expylli *plaidoyé 1. p. 3.* Primum, per Principis conceſſionem, quando alicui literas nobilitatis largitur: ſecundum, quando Rex aliquem ad munus promovet, cui nobilitas inhæret: tertium, per præſcriptionem quadragenariam.

XXI.

Abhac nobilitate, quæ expreſſe vel tacitè confertur, diſtinguunt nonnulli aliam Nobilitatem, quam ad poſteros transmitti volunt. Nempe exiſtimant, quando illi, cui collata eſt Nobilitas, ita tributa eſt, ut etiam filii & poſteri hac dignitate emineant, tum ipſam transferri, & quidem hæreditario velut jure. *Tanta,* verba ſunt Sinibaldi Ubaldi (vero nomine, eſt Hyppolithus à Collibus) de Nobilitate *axiom. 28. Nobilitatis vis eſt, ut quamvis ejus ſit propria, à*

quo

quo manat, egreſſa tamen mortalitatis fines, non cum homine intereat, cujus eſt vita anguſtis finibus circumſcripta, ſed ad poſteros transmittatur. Cæterum, quamvis negari non poſſit, regulariter, qui nobilitantur, eos ita nobilitari, ut etiam prognati ex illis liberi & poſteri nobiles ſint: id tamen haud concedendum putamus, beneficium hoc illos conſequi jure ſucceſſionis, aut per modum transmiſſionis, ut realia privilegia, ſed immediatè, ex ipſa concedentis voluntate. Etenim privilegium Nobilitatis, quod habent liberi, quamvis ſpecie non differat, numero tamen idem non eſt, cum eo quod defunctus parens habuit, & cum ipſius perſona extinctum eſt. Et ſunt hæc privilegia ob certam perſonæ inhærentem conditionem conceſſa, adeoque perſonalia, *arg. l. 68. ff. de Reg. Iur.* Nec quilibet hæres, qui nobili ſuccedit, nobilis fit, quod fieret tamen, ſi reale eſſet hoc beneficium. *l. 196. de Reg. Iur.* Adde, quod jam tum, vivo patre, filius nobilis eſt, adeoque privilegio hoc non demum jure hæreditario gaudet, qua de re acutiſſimè differentem, Dn. Lauterbachium Diſput. de Beneficio Competentiæ, *theſ. 7.* conſulere poteſt, qui plura velit.

XXII.

Quando autem eo modo, quo diximus, beneficium Nobilitatis conceditur, ut liberi & poſteri etiam Nobiles declarentur; ſufficit, ſi quis ex patre generetur nobili: cum vir nobilis uxori ignobili Nobilitatem tribuat, ut ſupra probatum dedimus. Ita Polonos Nobilitatem ex ſolo patre æſtimare, tradit Arniſæus *in doctr. Polit. cap. 6.* Clariores tamen & illuſtriores credimus eſſe liberos, ſi tam ex matre quam patre generoſa ipſis accedat Nobilitas, ut dicere poſſint, quod ille apud Poetam

Eſt quoque per matrem Cyllenonem addita nobis
altera Nobilitas

Et hi ſolent vocari, vollbürtige Ritterleut/die ihre Ahnen mit Schild und Helm beweiſen können. Quin fuerunt olim gentes, ubi originem matris ac Nobilitatem ſequerentur filii, ac inde vel ſolum vel præcipuè æſtimarentur: quod probat de Llienſibus, Delphis, & Ponticis, elegans Ulpiani locus in *l. 1. ff. ad Municipalem*, ex quo eodem

 patet

896.

modo illi tradunt, ita ſe res haberet, non tamen conſequeretur inde, in eos tranſire Nobilitatem. Unde Bret. de Majeſtate Regis *lib. 2. cap. 9. pag. 243. Regula generalis hac haberi poteſt*, ait, *Naturales liberos Nobilium, niſi à Rege nobilitati ſint, eſſe plebejos*: addit tamen, Naturales Regis eſſe Principes (ſont Princes) Principum Dynaſtas (Seigneurs) Dynaſtarum vero Nobiles. Quod an ubique obtineat? juſta nobis eſſe videtur dubitandi cauſa.

XXIV.

De ignobilibus à nobilibus adoptatis ita habendum, quod licet olim dignitas familiæ à nudo jure civili dependens per adoptionem fuerit quæſita, *l. 13. l. 35. ff. de Adoptionib. l. 5. 6. 10. ff. de Senatorib.* hodie tamen plebejus adoptatus à nobili per adoptionem non conſequatur nobilitatem, quia hæc pertinet tantum ad procreatos ex ſanguine ejus, cui collata nobilitas: nec poteſt hujus collatio à voluntate adoptantis & adoptati hujusve patris, ſi quem habeat, dependere; cum ſolius Imperatoris ſit, per ſe jus hoc nobilitandi exercere.

XXV.

Non ſunt autem unius generis Nobiles omnes, ſed pro diverſitate gentium diverſimodè diſtinguuntur. Et Romanos quidem Nobiles ſuos diſtinxiſſe, docet nos *Seneca de Conſol. ad Polyb. cap. 36. Quamvis*, inquit, *in aliis rebus dignitatum ac Nobilitatum magna diſcrimina ſint, virtus in medio poſita eſt, neminem dedignatur, qui modo ſe dignum illa judicat.* Erat quippe Nobilitas alia patricia, alia plebeja. Patritii erant, qui ex patribus ſive primis Senatoribus, quos legerat Romulus, nati, ducebant genus. *Patres ab honore, Patritii qui progenies eorum, appellati*, inquit *Liv. libr. 1. cap. 8.* Diſtingui & ipſi cæperunt in Patricios majorum gentium; nam quos Romulus legerat majorum gentium vocati ſunt; quos verò centum addiderat Tarquinius, ex plebeja multitudine, minorum gentium ſunt vocitati, vid. *Liv. lib. 1. cap. 35. & 47. Cicer. lib 9. Epiſt. fam. epiſt. 21.* Plebeja Nobilitas alia fuit novorum hominum, alia Nobilium natorum: illi dicebantur, qui nullos claros majores habuerant, qui ipſi primi lucem generi ſuo intulerant & publica munera & dignitates

erant

erant conſecuti; hinc Nobiles & novi ſibi opponuntur. Sic *Cicero lib. 5. Epiſt. famil. epiſt. 18. plus tibi virtus tua dedit, quam fortuna abſtulit, propterea quod adeptus es, quod non multi homines novi: amiſiſti, quod plurimi homines nobiliſſimi.* Idem *in Verr. 7. Videmus quanta ſit invidia apud quosdam homines Nobiles, novorum hominum virtus & induſtria.* Hinc nova Nobilitas dicitur *Saluſtio in Orat. Marii. Sed quia imagines non habeo, quia mihi nova nobilitas? quam certè peperiſſe, quam acceptam corrupiſſe melius eſt.* De Nobilibus natis vide theſ. 2. Hiſpani Nobiles ſuos dividunt in illos, qui ſunt inferioris ſubſellii, quales ſunt Hydalgi, & altioris dignitatis Cavaleros, quales ipſis ſunt Varrones ſive Vicontes, Condes, Marquoez, Duquoes, tandem Los Grandes: quorum ultimorum tanta eſt dignitas, ut Regem adeuntes & alloquentes, tecto ſemper ſint capite, Golniz. *libr. 2. Compend. Geograph. p. 3.* In Gallia quotuplex ſit Nobilitas, docet nos Gram. *lib. 2. hiſt. Gallis nobilitatem,* inquit, *dividere moris eſt in duos gradus; quæ proximè Regi decedit, prima Nobilitas dicitur: proximè verò accedit, quæ per regiam munificentiam aucta eſt ab omni avo. Secundi gradus nobilitas eſt, quæ ex propriis reditibus parcè & privatim agit, non vacans commercio, quale exercent mercatores, vile in Gallia hominum genus.*

XXVI.

In Imperio noſtro Romano Germanico, (cujus Nobiles, quod eorum privilegia à maximo Chriſtiani orbis Principe procedant, atque, quod à commerciis, magis etiam quam aliarum regionum Nobiles, abſtineant, reliquis merito præferuntur, confer Trajan. Boccalini, *Parnaſſ. libr. 2. cap. 8.*) alii ſunt *Immediati, alii Mediati.* Immediati ſunt, qui Imperatori & Imperio ita parent, ut alium ſtatum pro domino aut Magiſtratu non agnoſcant, die ohne Mittel der Keiſerl. Majeſt. vnd dem Reich vnterworffen/ R. A. zu Augſpurg/ de 1555. §. vnd in ſolchem Frieden: diſtinguuntur autem hi ratione loci in tres claſſes, SUEVICAM, FRANCONICAM, & RHENANAM, R. A. de anno 1542. §. demnach haben wir/ ꝛc. E quibus reliquas dignitate ſuperat Suevica, Zeiler/ in Continuat. Itinerarii Germanici, *c. 3. p. 49. num. 13,* Limn. in add. prioribus, *ad lib. 6. cap. 3. num. 34.* Ea dividi-

dividitur in quinque loca, die fünff Theil/ Zeiller d. l. Olim plerumque vocabantur die fünff Vierthell / adhuc in Renovatione Ferdinandi II. confirmat: privilegii, wider der Juden wucherliche Contráct de anno 1620. §. So haben wir demnach/ & ita hodieque appellat Kreydemann in eleganti libello Germanico, anno 1646 hic typis excuſo, cui nomen fecit von des Teutſchen Adels / ſonderlich der freyen Reichs Ritterſchafft in Schwaben/ Staat vnd Stand/ ꝛc. *quæſt. 10 n. 6.* ſunt autem hæc quæ ſequuntur 1. an der Thonaw/ 2. im Hegaw/ Algaw/ Bodenſee. 3. Necker/ Schwartzwald vnd Ortenaw. 4. am Cocher/ vnd 5. am Kreichgaw. Kreid. *dict. quæſt. 10. num. 6.*

XXVII.

Poſt Suevicam ſequitur FRANCONICA, quæ incipit zu Franckfurt am Mayn / hinunter auff dem Vogelsberg / nach dem Knoll / zu dem Sollingswald / an die Werra / dann diſſeits ſolches Fluſſes an dem Thüringer vnd Böhmer Wald herumb / hinter dem Nortgaw her / biß an das Hertfeld / vnd herwerts deß Kochers die Jax hinab dem Necker zu / gegen Wimpffen / von dannen nach Aſchaffenburg / vnd alſo den Mayn hinunter / biß wieder in Franckfurt / ut habent verba privilegiorum Cæſareorum Nobilitati huic conceſſorum, quæ extant apud Limnæum, *dict. lib. 6. cap. 3.* Dividuntur in ſex loca, ſechs Vierthel/ ut vocat Kreidemannus d. l. 1. Odenwald/ 2. Steyrwald/ apud Limnæum d. lib. *cap. 3. n. 46.* eſt Steygwald/ vitioſe, ut videtur 3. Gebürg/ 4. Altmühl/ 5. Pan oder die Buchen vnd Buchenaw / apud Limnæum iterum malè legitur Baunach/ 6. Rohr vnd Weyden/ vel die Rohn oder Währen. utrumque enim invenio: apud Limnæum autem etiam die Rohn / quod inter errores typographi habendum autumo. Et demum RHENANA, cujus diſtrictum determinat privilegium Rudolfi II. betreffendt die Wildfuhren de anno 1605. quod eſt apud Limnæum *d. cap. 3.* daß es ſeinen Anfang am Hagenawer Forſt gehabt/ vnd ſich auff ſelbiger Seiten deß Reinſtroms biß an das Ertzſtifft Cöln erſtrecke/ auff der andern Seiten aber deß Rheins/ deß Orts gegen Maintz über da der Mayn in den Rhein fleüßt/ anfahend/ vnd daſelbſt an dem Mayn hinauff biß gen Aſchaffenburg / von dannen wiederumb auff Gelnhauſen / folgends hinüber

auff den Lohnſtrom/ von da auff beeden Seiten den Weſterwald hinab/ biß an das Land zu Bergen gehe. Eam dividit Limnæus, *in addit. ad cap. 3. lib. 6. num. 58.* in drey Landſchaffts Ort/ 1. Gaw und Waßgaw/ 2. Wetteraw/ Weſterwald/ Rheingaw/ 3. Nieder Rheinſtrom/ Hundsruck/ Eberswald. Kreideman paulo aliter *dict. tract. & loc.* in Rhenanam in ſpecie ſic dictam, & Wetteravicam diſtinguit.

XXVIII.

De Nobilibus Alſaticis res omnino expedita non eſt. *In Alſatia quoque Nobiles (qui ſemet vocant* Gefreyte Landſaſſen*) immediatos reperiri,* verba ſunt Noldenii de ſtatu Nobilium, *cap. 16. theſ. 2. niſi ſub Rhenano circulo comprehendantur, non facile crediderim.* Eos interim immediatos eſſe agnoſcit Hertzog *in Chron. Alſatiæ, lib. 6. c. 3.* Limnæus *lib. 6. cap. 3. n. 3.* Caſpar. Lerch. *de Ordine Equeſtri fund. 2. ſumm. 53. & ſeqq.* Hyppolythus à Treißbach/ im unverreifflichen Bedencken/ über etliche Fragen der Reichs Ritterſchafft Stand und Seſſion betreffent/ ac apud eum pag. 253. reliquarum Claſſium Nobiles Immediati, in conventu, (dem Correſpondentz Tag) zu Eßlingen/ de anno 1610. 5. Maji. Et dubitationem excludere videtur, quod tales eſſe dicuntur, in privilegiis ipſis à Carolo V. Maximiliano Matthia & Ferdinando II. conceſſis in princip. ibi, unſer und deß Reichs liebe Getrewe/ die gefreyte Ritterſchafft und Adel im Elſaß. Id minus in promptu eſt, an ad aliquam è tribus ſuperioribus claſſibus pertineant, an vero ſeparatum corpus conſtituant? Caſpar Lerch/ allegato loco, ſe reperire ait, quod in Tornea mentis inter Rhenanos multi Alſaticæ Nobilitatis olim numerati fuerint: quare illos partem Rhenanæ Nobilitatis conſtituere exiſtimat, und ſeyn derentwegen/ verba ipſius ſunt, (ſalvis tamen ipſorum documentis certioribus) nicht unbillich vor ein beſonders Reichs Ritterlich Rheiniſch membrum oder Ritterorth zu halten. Hypolitus tn. à Treißbach/ contrarium ſcribit, hanc Nobilitatem non contineri tribus illis claſſibus, Suevica, Franconica, & Rhenana, quod apparuiſſe, ait, in conventu Eslingenſi, ubi cum Legati Alſaticæ Nobilitatis admitti ad deliberationem peterent, neque vellent ſe addere alicui ex tribus claſſibus ante memoratis, ſed animadverteretur eos ſeparato à reliquis corpore negotia ſua

expedire

896.

expedire velle, tum quidem hac ratione, ut quartam claſſem conſtituerent, non admiſſos fuiſſe. Addit autem, promiſiſſe reliquarum claſſium Nobiles, fore, ut ſi quid ibi concluderetur, quod ex re communi Imperii Nobilitatis eſſet, id ipſis etiam, quantum quidem fieri poſſit, communicaretur.

XXIX.

Id ſilentio minime prætereundum, non omnes Nobiles, qui incolunt terras, quas claſſibus tribus immediatorum Nobilium, & Alſaticæ etiam Nobilitati adſcripſimus, connumerari inter immediatos ac liberos Imperii Nobiles; ſed ſolum illos, quorum nomina in matriculam, ac qui in unum cum reliquis corpus relati, huic ſocietati (der freyen Reichs-Ritterſchafft vnd Geſellſchafft) contribuunt: alioquin enim mixti cum illis vivunt etiam mediati, Landſaſſen/ Kreidemann *alleg. ſup. tract. quæſt. 10. num. 9.* Quanquam nihil etiam prohibeat, diverſo reſpectu & ratione aliorum bonorum, unum eundemque eſſe & mediatum & immediatum, eoque caſu bona libera, die freyen Rittergüter/ dici Sattelgüter/ notat d. l. Kreidemann. Cæterum de Nobilibus immediatis, varia quæri ſolent, quæ hic definire nec temporis nec inſtitutæ disputationis ratio permittit. Inprimis illud, an fuerint vel ſint hodieque Imperii ſtatus? Quod affirmat & latè defendere aggreditur dicto tractatu Hyppolithus à Treißbach/ (qui non alius eſt quam Philippus Knipſchild/ cujus nomen, cum hic curaretur editio, legebatur in primi quaternionis fronte, quod mutare deinceps ipſi placuit) *tota quæſt. 2. adde & 3. ac 4.* Negativam poſt plures alios ſequitur Limnæus, *lib. 6. cap. 3. num. 18. & ſeqq.* quam prolixius defendit in addit. De ſeſſione quoque, ſi conveniant cum liberis civitatibus Imperii, quis utrisque debeatur locus? non levis eſt controverſia, agitata in conventu unionis Norimbergæ anno 1619. in compoſitionis conventu Francofurti 1631. ac 1633. & 1634. Heilbronnæ quoque 1633. Qua de re qui plura velit, is conſulere poteſt Hyppolithum à Treißbach/ *dict. tract. quæſt. 6. per tot.* Literas à Nobilibus correſpondentibus Norimbergæ congregatis exhibitas, quæ ſunt etiam apud Limnæum, *lib. 6. cap. 3. num. 35.* Memoriale Nobilium in conventu quatuor

ſuperiorum circulorum Heilbronnæ anno 1633. exhibitum apud Limnæum *in addit. priorib.* cui oppoſuerunt civitates Ihre Gegen-erklärung; Ludovicum Gremp, & Hieronymum zum Lamb/ im Bedencken deß heiligen Reichs Erbaren Freyen vnd Reichs Städten ſeſſion, Stand vnd Stimme betreffent.

XXX.

Mediati Nobiles, illi ſunt, qui Imperatori ac Imperio, mediante Principe aut alio ſtatu, cui ſubditi ſunt, parent. Eorum nonnullas differentias agnoſcunt Dd. In Franconia enim dividi in Lehenleut/ & Landſaſſen / poſt Stephanum ſcribit Nolden. *cap. 16. th. 1.* & Limn. *lib. 6. cap. 4. num. 2.* ex quibus illos tamen, non confeſtim mediatos eſſe, haud malè monet Schutz *de ſtat. rei Rom. vol. 2. diſp. 1. th. 5. lit.* C. In Saxonia ferè ſunt Landſaſſen/ quemadmodum etiam in Auſtria, Bavaria, Haſſia, Hyppolithus à Treſßbach/ *in præf.* deß vnvorgreifflichen Bedenckens/ ꝛc. Quomodo autem definiendus ſit ein Landſaß vnd die Landſaſſerey/ multis Imperii conventibus ſolicitè & curioſè quæſitum, nondum tamen inventum eſſe, ex Waremundi de Eremb. *de fœderibus lib. 2. cap. 1. num 40.* notat Ziegler *ad auream praxin. Calvoli ad §. Landſaßi, concluſ. 1. n. 15.* ubi adjungit nonnullos eum definire, hominem jurisdictionalem, cui in omnibus mandari & præcipi poſſit. Interim tradunt communiter Dd. eos ſubditos eſſe Principi ſuo in ſecularibus & Eccleſiaſticis, teneri ad homagii præſtationem, ad accipiendum in criminalibus & civilibus, realibus & perſonalibus, judicium, teneri ad ſolutionem mulctarum, obligatum eſſe, ut ſe ſiſtat ad Provinciales conventus, & ut ſequatur Principem pro defenſione regionis vocantem, in der Folge vnd Muſterung/ & alia, de quibus vide inprimis Zieglerum, *alleg. concluſ. 1. num. 145.* ac multis ſeqq. & Hyppolithum à Treſßbach/ *in dict. præf.*

XXXI.

In Saxonia Mediati hi nobiles, quos vocant Landſaſſen/ dividuntur iterum, in Ambtſaſſen vel Schrifft oder Canzleyſaſſen/ Wehnerus in obſervat. practicis *vocabulo* Ambtſaſſen. Appellantur autem Ambtſaſſen / qui Toparchis & Præfectis (den Ambtſchöſſern) ſubjiciuntur, die vnter die Ambter ſitzen: Schrifftſaſſen/ quibus immediatè

princeps

899.

Princeps imperitat. Ut hoc reſpectu & relatione ad Principem ac ſtatum Imperii habita, cui illi præter Imperatorem ſubſunt, & in comparatione ad alios, qui Præfectis etiam ſubjiciuntur, fere immediati appellari poſſint. Origo differentiæ hujus non ſatis in propatulo eſt, vid. tn. Ziegler. *d. tract. ad §. Scrifftſaßii, num. 4. & ſeqq.* Præterquam autem, quod ea ratione ab invicem differunt, quod hi immediate, coram Electore, vel in Curiali judicio ejus conveniantur, quos autem vocant die Ambtſaſſen/ ii Præfectorum cognitioni ſubjiciantur: hæc quoq; inter utroſq; differentia eſt, quod quando poſterius nominati, aliquem ex illis, quos comuniter appellant Schrifftſaſſen/ in curia convenire animum induxerunt, non, niſi præſtita ſatisdatione de expenſis litis & reconventione, admittantur, ut maxime bona immobilia poſſideant: quod ſecus eſt, bey den Schrifftſaſſen/ qui nulla ſatisdatione arctantur, Matth. Wehnerus in Obſervat. dict. voce Ampteſaſſen/ Ziegler ad Calvolæ auream praxin. *concl. 2. §. Schrifftſaßii*, & ibi alleg. Mollerus, Knichen, Berlich, Jacob Schult. Quemadmodum autem priorem diſtinctionem in Lehenleut & Landſaſſen/ in Pomerania ignorari ſcribit Matth. Steph. *de jurisdict. lib. 2. part. 1. cap. 7. membr. 2. num. 130.* quod & de pluribus aliis provinciis verum eſt: ita & diſtinctio illa Nobilium in Ambtſaſſen vnd Schrifftſaſſen / ferme ſolâ Saxonia continetur.

XXXII.

Vidimus hactenus quid ſit Nobilitas, quam diverſi ejus gradus, quis conferat, quomodo ac quibus conferatur. Nunc paucis repetenda videntur, quæ ad cognoſcendos ejus effectus faciunt. Conſiſtit autem is potiſſimum in Privilegiis, quæ collegerunt prolixa opera, Tiraquell. *tom. 1. operum, c. 20.* Nolden. *de ſtatu Nobilium, cap. 9. 10. 11. & 12.* Stephanus de Nobilit. civil. *cap. 6.* Frize in concl. *theſ. 22. 23. 24. 25.* Kreidemann in tractatu vom Teutſchen Adel/ *quæſt. 4.* Hyppolithus a Treißbach in vnvorgreifflichen Bedencken / *quæſt. 6. n. 119. & ſeqq.* Beſold. de Jure Ordinibusque civium *c. XI. th. 41. & ſeqq* Cæterum multa in hac Recenſione privilegiorum merito deſiderari, neminem, qui diligenter illa excuſſerit temere latere poterit. Unde de Tiraquello non veritus eſt aſſerere Loyſeau tract. *de ordin.*

cap. 5. n. 69. plus quam viginti ridicula & falſa privilegia illum Nobilibus tribuere. Dn. Limnæus *lib. 6. Iuris publici, cap. 4. num. 21. & ſeqq.* Compendium eorum dare tentavit; ſed nec eum quidem medicinam huic malo attuliſſe patet, & ſunt in illo compendio multa quæ jure meritoq; compendefieri poſſe videntur. Quod enim primum dixerat, *nobiles præſumi virtutibus magis excultos atque excellentes quam plebejos*, id ſeptimum, *præſumi eos fideliores*, & octavum, *Nobiles non præſumi prodere Principem*, & nonum, *Nobiles non præſumi mentiri vel fidem fallere*, ac decimum, *Nobiles præſumi liberales*, jam tum includit. Ut de quinque prioribus, quorum non diverſa videtur ratio, nihil nunc addam: Quod, ſi ſpecialiter virtutes omnes enumerandæ fuerint, jam ille numerus ne ſuffecerit quidem, ſed pro decem ejus generis, quæ tradit, Privilegiis, facile viginti naſci debuiſſent.

XXXIII.

Fortaſſis autem, qui diſtinguendis & examinandis Privilegiis his utilem operam impendere velit, eam non inepte collocaverit, ſi primo, quæ falſa, tum quæ ridicula, ea etiam quæ omnibus nota, ac demum quoque dubia, apud collectores extant, à veris ac certis diſtinguat & ſeparet: ſunt autem ejus generis non nimis pauca. Tale e. gr. illud eſt, *quod Nobili, ſi Legatus ſit, etiamſi non exhibeat literas credentiales, tamen fides habeatur*, quod poſt alleg. a Tiraquell. *cap. 20. num. 39.* & Nolden. *cap. 9. th. ult.* etiam ex *cap. nobiliſſimus 97. diſtinct.* (apud plerosque & Nolden quoque, male eſt 17. diſtinctio) exiſtimat Schonborn, *Polit. libr. 3. cap. 29.* Secus tamen eſſe, notat qui pluribus Imperii conventibus, ipſe legatus, interfuit, Dn. Canc. Schutz, *vol. 1. de ſtat. Rei Romano Diſp. 9. th. 6. lit. d.* ubi id & cum jure & cum praxi noſtra, pugnare ait: confer Kirch. de Legato, *lib. 1. cap. 7. num. 14.* Tale illud apud Stephanum *d. tract. cap. 6. n. 15.* & Nolden. *cap. 10. §. 13.* quod uxores Nobilium non teneantur marito lavare caput, pedes, cibos parare, lectum ſternere, & ſimilia præſtare, quod non teneantur lactare filios, ut faciem a rugis conſervent, & eo citius poſt partum amplexentur Venerem, ex Patritio de Republic. *libr. 4. tit. 6.* Nolden *cap. 10. §. 12.* Tiraquell. *d. cap. 20.*

num. 78

900.

num. 78. & ſeqq. Id quoque omnibus notum, ac vulgarius eſt, quam ut memorari debeat, Nobilium facta majori pompa pertractari, quam reliquorum, quod tamen repetunt fere omnes.

XXXIV.

Inter dubia autem illa reputari poſſent, quæ alii Dd. Nobilibus tribuunt, alii negant. Huc referri queunt, quæ *cap. 9.* §. *6. & cap. 10.* §. *1.* cumprimis autem quæ *c. 10.* §. *6.* exhibet Nolden: Nobiles in criminalibus ſatisdatione non onerari, ſed juratoriam ſaltem ab iis cautionem exigi, per *l. penult.* C. *de dignit.* pro qua ſententia adducit etiam Weſembecium, Heringium, Cacheranum. Sed hodie non obſervari amplius, poſt allegatos a Noldenio, Julium Clarum, Farinacium, Nicolaum Eberhardum Juniorem, Seilerum præjudicio Camerali *de die 30. Octobris Anno 1534.* in Baronibus quoque & Comitibus, qui aliquando etiam incarcerentur, tradit *ad dict. leg. penult. Grænevvegen.* Huc pertinet etiam beneficium competentiæ, quod Nobilibus, cum aliis, etiam Kreidemannus *dict. tr. quæſt. 4. num. 59.* tribuunt. Sed Negativam juri noſtro Juſtinianeo magis congruere, neque valere, deductam a milite, equite, & vaſallo, ad Nobilem, quâ nobilem, conſequentiam merito monet Ampliſſ. Dn. Lauterbach, Diſput. Inaug. de Beneficio Competentiæ, *th. 34.* Ubi etiam, quid in praxi, pro ratione locorum & perſonarum obſervari poſſit, accurate monet.

XXXV.

Poſt hanc diſcuſſionem, quæ ſuperſunt Privilegia, ea diſtingui poſſe videntur, in illa quæ propria ſunt Nobilibus unius regni vel Reipublicæ, e. g. Nobilibus immediatis Germanicis, & ea quæ plurium Regnorum Nobilibus communia ſunt, quæ hactenus plerique confundunt. Ita Tiraquellus communia Nobilium privilegia cum iis quæ Gallis, Kreidemann, cum iis quæ Germanis peculiaria ſunt, interdum miſcent. Cæterum, omnia illa pro dignitate nunc quidem perſequi, id per temporis rationem & diſputationis anguſtiam nobis integrum non eſt. Subnectemus tamen de communibus primum, tum deinceps de iis, quæ immediatæ Nobilitati peculiaria ſunt, nonnulla, Sequemur autem, donec de accuratiori meditandi

otium

otium ſit, vulgatam illam Noldenii & Limnæi diſtributionem, quod partim conſiſtant, in *præſumptionibus virtutis, & inde ortis conſectariis*: partim *in honore, Reverentia ac quæ inde dependent*: partim *in immunitatibus*, ac denique *in pœnarum temperamento*; quamvis alioquin non bene invicem in univerſum opponantur, qui ex virtutis præſumptione oriantur Privilegia, iis, quæ conſiſtunt in Reverentia & Honoribus: cum ipſa hæc Reverentia & Honor, in multis privilegiis, originem debeant virtutis præſumptioni.

XXXVI.

Sit ergo I. quod pro illis, in dubio, & quando aliter non conſtat, major quam pro plebejis ſtet virtutis præſumptio, arg. *l. un. ff. de officio præfecti prat.* Limn. Nolden. *d. l.* Stephan. *de Nobil. cap. 6. num. 17.* Tiraquell. *cap. 20. n. 20.* Ex quo varia Dd. deducunt conſectaria. Hinc eſt, quod, cum veracior quam plebejus exiſtimetur, ipſius teſtimonio regulariter major fides adjungatur, arg. *l. 3. ff. de teſtibus, Novell. 90. c. 1.* ex Farinacio Cothomanno Pruckmanno & aliis, Nolden. *dict. cap. 9. §. 1.* quod tamen quando fallat, tradit Tiraquell. *dict. cap. 20. n. 34.* Et plenius Maſcard. *de prob. concl. 1097. num. 3.* ubi adjungit etiam Ampliationes, ut vocat. Unde in nonnullis Germaniæ locis, ad teſtimonium dicendum perſonaliter comparere non tenentur; ſed ſufficit, ſi per ſcripturam deponant, vnter jhre Handſchrifften vnd Pittſchafften/ absque corporali juramento & depoſitionem judici transmittant, Gail. *1. obs. 100. num. 21. & 22.* & adducit Kreidemann. *quæſt. 4. num. 245.* Rutgerum Ruland. qui atteſtatur ſe ſcire hoc in praxin deductum. At in aliis tamen judiciis, ad ſolidum juris effectum, etiam Nobiles teſtes, niſi partes juramentum remittant, ad id teneri verius eſt, *l. 9. l. 19. C. de teſtibus*, Gail. *dict. obſerv. 101.* Schutz de ſtatu rei Romanæ, *diſp. 6. th. 6. lit. d.* Ipſe Dn. Kreidemannus *d. quæſt. 4. num. 246.* ubi ſe in pluribus commiſſionibus Cæſareis juramentum, a Nobilibus petiiſſe, neque illos id recuſaſſe, teſtatur. Quo caſu, ſi nobiles cum vilioris conditionis hominibus ſimul ad teſtimonium dicendum producantur, iis ſingulariter & ſeorſim hoc delatum fuiſſe ſcribit d. l. *n. 247.* vide etiam Stephanum *dict. tract. & cap. 1. num. 19.* quod tamen urbanita-

901

banitatis potius, quam neceſſitatis eſſe notat Rutger Ruland. in tr. de Commiſſ. *part. 2. cap. 12. num. 13.*

XXXVII.

Hinc illud quoque deducunt alii, *quod* promiſſiones, quas faciunt Nobiles ſub ſingulari allegatione fidei ſuæ, bey Adelichen Ehren/ Trew vnd Glauben / quoad valorem promiſſionum, ubi juramenta corporalia præciſe non requiruntur, quandoq; æquipolleât juramentis, Mynſ. *1. obſ. 17.* Gail. *2. obſ. 59.* ibiq; Græværus & Fabricius, Dn. Schutz. *dict. diſput. 9. theſ. 6. lit. d.* Struvius *Syntagm. Pand. vol. 2. Exercit. XVII. theſ. 11.* *Quod* in Legationibus, & aliis muneribus capeſſendis, regulariter aliis præferantur, arg. *l. 14. §. 3. D. de muneribus & honoribus, l. 7. §. 2. de Decurionibus, l. 1. C. de condit. in publ. horreis, Novell. 15. cap. 1.* Hyppolithus a Treisbach. *dict. tract. quæſt. 6. num. 526.* quod, an merito fiat, vide eruditè disquirentem, ac affirmantem, Dn. Levinum Molcken / Equitem Megapolitanum ac Vicecancellarium modo Holſaticum Gottorpienſem eruditis notis *in religionem Medici, pag. 327. usque ad 335.* In Imperio noſtro Campi Mareſchallus, nullum alium ſibi adjungere poteſt equitum Magiſtrum, niſi Nobilem, Reuterbeſtallung zu Speyr de anno 1570. tit. wie das Ritterrecht zubeſtellen. Diximus tamen præferri aliis Nobiles regulariter, nam fuiſſe etiam, & eſſe, ubi arcana Reipublicæ ratio aliud ſuadeat, vel uno Genuenſium exemplo conſtat, qui Nobilibus Reipublicæ ſuæ ad ſummam in ea Ducis dignitatem perveniendi, lata peculiari lege, ſpem ademere omnem, *Comin. lib. 8. pag. m. 594.* Quid circa vota & alia illis tribuatur, vid. Treisbach *dict. quæſt. num. 522. & ſeqq.*

XXXVIII.

Pergimus ad illa, quæ in Reverentia & Honoribus conſiſtũt Hujus generis eſſe volunt, *quod* Nobiles præ aliis reverenter ſint ſalutandi: quod judicibus etiam imperat. *l. 3. C de officiis diverſ. judicum,* Kreidemann, *dict. quæſt. num. 268.* Treißbach / *quæſt 6. n. 521. & alleg.* Limnæus, *lib. 6. I. P. cap. 4. num. 39.* ac alleg. Neceſſitatem tamen ſalutationis hujus hodie plebejis impoſitam eſſe negat, ſed moribus ſolum & civilitati eam convenire affirmat nuper Loyſeau,

 de or-

de ordinib. cap. 5. n. 78. vid. tamen *d. l. 3.* Quod *dignior plerumq; locus Nobilibus tribuatur*, quo caſu tamen multum momenti habere conſuetudinem, & ad eam præcipuè in ſeſſionibus reſpiciendum monet Gail. *1. obſ. 21. in f. poſt Bartol & Bald.* Quod *quando alicui teſtimonium perhibere debent, non ad tribunal vocandi, ſed domi examinandi ſint, & ibi jurent, l. 15. ff. de jurejur.* Treisb. *d. q. n. 539.* Schüz. *d. l. lit. F. Nold. cap. 10. §. 3.* Weſenb. *in Parat. de teſtibus. num. 5.* ipſiq; *ſive civiliter vel criminaliter conveniantur ſcripto citandi ſint,* Treisb. Schüz. *dd. ll.* Nold. *d. c. §. 2.* Cæterum adducta ab illis *l. quoties 17. §. 1. C. de dign.* nihil, unde id ſolide probari poſſit, continet: & de conſuetudine, id in Gallia non obſervari expreſſe ſcribit Tiraq. *cap. 20. n. 187.* Addunt deinceps *Nobiles tam in Civilibus quam Criminalibus cauſis per procuratorem agere & comparere poſſe:* quod tamen ratione cauſarum civilium, utpote commune etiam plebejis, privilegium dici nequit, ratione autem criminalium non probatur ex adductis *l. pen. & Auth. ſeqq. C. de Procurat. l. f. C. de injuriis.* loquuntur enim ſaltem de Illuſtribus, quo nomine non ſimpliciter veniunt, in Juſtinianeo jure, Nobiles. Interim, ubi id conſuetudine receptum, quin admitti poſſit nulli dubitamus. In Gallia tamen moribus non obſervari, ſcribit Tiraq. *d. c. 20. n. 14.* Notant præterea *quod injuria facta Nobili gravius puniatur ea quæ illata eſt plebejo, arg. §. 7. & 9. Inſt. de Injur.* & damnum inſtituta utili L. Aquiliæ actione majoris æſtimetur, quam quod ignobilibus illatum. Unde in Camera militi, utroq; oculo ex vulnere inſidioſe ita læſo, ut uſum præſtaret nullum, multa millia pro militaribus officiis, quibus poſtea cariturus eſſet, per ſententiam adjudicata fuiſſe refert Gail. *l. 2. de pace publ. cap. 2. num. 19.* Multò plura ad hanc claſſem referunt Dd. v. gr. quod *Nobiles non teneantur ire pedites, ſed equo vel vehiculo uti poſſint.* Cujus privilegii uſum apparere ajunt in productionibus teſtium: cum enim competentes ſumptus à parte producente præſtandi ſint, *l. 11. C. de teſtibus* Nobili, ſi equo utatur, ſumptus, non item ruſtico reddendos eſſe, Nold. *cap. 10. §. 4.* Quod *eorum Nuptiæ & exequiæ majori pompa celebrandæ.* arg. *l. 12. §. 5. de Relig. & ſumptibus funerum.* Quod *dos major propter Nobilitatem*

Viri

viri conſtituatur: & minor, ſi is diverſæ & inferioris ſortis ſit, arg. *l. 69. §. 4. ff. de jure dotium. l. 60. ff. eod.* Tiraquel. *de Nobil. cap. 20. num. 163. & 164.* & ibi *alleg. pl.* vid. tamen Dn. Creidenmann. qui id dicta *quaſt. n. 279.* quod ad prius membrum attinet, ita limitat, ut honeſtatem illud requirere dicat, ſi modo facultates Parentum admittant. Quod *alimenta ampliora conſtituenda ſint Nobili quam plebeio* arg. *l. 15. §. 2. de Uſufructu & quemadm. quis utatur fruatur.* Neque enim Nobiles tenentur comedere allium, atrum panem & ſimilia ruſticorum cibaria, ex *gloſſa, Surdo, Azevedo, Limn. lib. 6. J. P. cap. 4. num. 51.* & Nolden. *cap. 10. §. 9.* Quod *Inſignia ornent galeis apertis*, mit einem offnen Helm / cum aliis id non liceat. vid. Steph. *d. cap. num. 5.* & Schütz. *vol. 2. Diſput. de ſtat. Rei Romanæ Diſp. 1. th. 6. lit. b.* & alia, quæ prolixius explicare temporis anguſtia modo prohibemur.

XXXIX.

Quæ in Immunitatibus conſiſtunt Privilegia, ea paucis quoque attingamus. E. quorum numero faciunt *Nobiles ad collectas & munera publica non teneri.* Quod tamen aſſertum univerſaliter verum non videtur. Quare ita diſtinguimus: Sunt officia Civilia Perſonalia in quibus plus oneris quam dignitatis: ab illis Nobiles excuſationem ut plurimum mereri, aut adhortari, ut ea capeſſant potius, quam eò adigi debere, verius judicamus, arg. *l. 10. ff. de muneribus & honoribus.* Steph *ſæpe dict. tract. & cap. 6. num. 30.* conf. tamen omnino Tiraquellum, & quæ apud illum legitur aſſerti huius reſtrictionem, *tom. 1. cap. 20. num. 165.* Unde etiam juſtam excuſandi cauſam à tutela pupilli ignobilis, nobilem virum habere autumant Dd. arg. *l. 1. ff. de Excuſ.* vid. Nolden. *cap. 11. §. 3. & ibi pl. alleg.* Tiraquell. *c. 37. n. 16. & 17.* Sunt alia munera realia, de quibus ſi quæratur, ſeparandi videntur Nobiles, primum in Mediatos & Immediatos: tum illi in Landſaſſen & Lehen-Leuth. Quod ſpectat die Landſaſſen qui bona ſua non habent Feudi jure, niſi quid aliud conſuetudine, pactis, privilegiis introductum aut præſcriptum ſit, ſive in civitatibus habitent, ſive in aulis Principum verſentur, realibus muneribus Patrimoniorum ordinariis, tributis & indictioni-

bus, eos non minus obſtrictos eſſe putamus, quam plebeios: tam de jure Juſtinianeo *l. fin.* §. *24. ff. de muneribus l. 10. princ. l. 11. ff. de vacat. & Excuſ. munerum*, quam Conſuetudinario, Modeſt. Piſtoris *vol. 2. conſ. 9. num. 45.* Steph. *d. c. 31.* Et Bodinus *lib. 6. de Republ. cap. 2. num. 661.* id Romanorum, Græcorum, imo populorum omnium moribus ac inſtitutis convenire, ſcribit. Dn. Stephanus eod. loco hoc etiam ad extraordinaria munera, ſimpliciter extendit; quod tamen an jure Juſtinianeo ubiq; firmo talo nitatur, non leviter ambigimus, ob *l. 6. l. 8.* §. *3. ff. de vacat. & excuſ. munerum.* Interim, praxi locorum Germaniæ multorum id obtinere credímus, aſſerenti Stephano, Modeſtino, & aliis. Et hinc eſt, quod notat Ziegler ad auream praxin Calvolæ §. *Landſaſſi concl. 1. n. 150.* Landſaſſios hos, una cum reliquis ſubditis, ratione ſubjectionis teneri ad ſolutionem collectarum, **zur Landbeede/Landſtewr/Ungeldt/Tranckſtewr/Breuſtewr/Bier-recht/**&c. quem confer omnino & ibi alleg pl. *d. num. 150. & 153.*

XL.

Aliter ſe res habet quod ad Vaſallos, ii enim ad onera hujusmodi non tenentur Mod. Piſtor. *d. l.* Petrus Heigius *part. 1. qu. 18. num. 17. & 18.* Tiraquel. *dict. cap. 20. num. 166.* Nolden. *cap. 11.* §. *1.* ne alias duplici onere premantur Stephan. *de Nobil. cap. 6.* Limn. *in Notit. Regni Franciæ lib. 4. cap. 3. Lit. bb. in fine:* quod tamen limitationem patitur in caſu extremæ neceſſitatis, belli, incurſionis Turcicæ, &c. quamvis ne tum quidem id admittere velint, Mynſing. *decad. 15. reſp. 1.* cui accedere videtur Modeſtinus Piſtoris. Verior nihilominus videtur ab his diſſidentis Heigii ſententia *dict. qu. 18. n. 23. & ſeqq.* quam tamen de ſolis mediatis Nobilibus interpretandam autumat Creidemann ſæpe laudato tractatu *quæſt. 4. num. 282.* neque ad immediatos poſſe extendi, qui ne tum quidem à Statibus Imperii queant collectari (quod exiſtimat Steph. *dict. tract. cap. 6. num. 37.*) ſed Cæſarem ab illis deſiderare, **ein beſondere Ritterſtewr/** in quam conſentiant Nobiles immediati; ut tamen antea caveatur ipſorum immunitati à collectis, datis reverſalibus, & obſervato modo eo, cujus ipſe antea meminerat *num. 82.* Id expeditum eſſe videtur

detur, Imunitates has, quas competere Nobilibus diximus, non extendendas ad bona paganica Baur-güter vel à Civibus, ac plebeis empta *l. penult. & ult. C. ſine cenſu vel reliquis fundum comparari non poſſe. l. 8. C. de exact. tribut.* Schütz. *vol. 1. Coll. de Stat. Rei Rom. Diſp. 9. th. 6. lit. g. in fin.* Nolden. *cap. 11. num. 98.* Beſold. *de Jure ordinibusq; Civium edit Argent. de 1641. c. 11. th. 41. p. 109.* ubi conſentientes laudat, è Practicis, Meiſnerum, & Kopen, in Deciſ. Paponum in Arreſtis, Knichen, Modeſtinum Piſtoris, & Vietorem, quibus addi poteſt, Bidenbach, *quaeſt. 19.* & Creidemann. *quaeſt. 4. num. 57.* qui id agnoſcit, addita limitatione, niſi per quadraginta annos nihil eo nomine à Nobili poſſeſſore poſtulatum & ſolutum ſit. In Gallia tamen Nobiles nobiliter viventes eſſe immunes à talliis nulla diſtinctione bonorum Feudalium vel Allodialium poſt Maſverium notat Guido Papæ *deciſ. 387.* ibi *ſed quid de Nobilibus* ubi obſervat, hoc in Gallia quidem procedere, etiam in rebus alias ſubjectis hujusmodi ſubſidiis, quas à plebeis ſcilicet recenter acquiſiverunt, ut etiam pro illis non teneantur contribuere in ſubſidiis, Tiraquell. *tom. 1. c. 20. n. 168.* Et ideo Nobilitandus in Gallia, pro exemptione illa à contributionibus & ſubſidiis pecuniariis, ab initio certam pecuniæ ſummam à Camera Computorum denominandam ſolvere debet, Limn. *ad Cap. Ferdin. III. art. 46. A vectigalibus quoq; in ſpecie Nobilitati immunitatem* concedunt poſt alios Dn. Bocerus *de Regalibus cap. 2. n. 197.* Joſias Nolden. *cap. 11. n. 99.* Beſold. de Jure ordinibusq; civium *cap. 11. th. 41. p. 109.* Limn. *lib. 6. J. P. cap. 11. num. 53.* Creidemann. *dict. quaeſt. 4. num. 3.* E quibus non nemo eam immunitatem etiam ex jure civili repetit, in quam rem adducit, *l. 6. C. de vectigalibus & commiſſis.* Sed nec in ea quicquam tale dicitur, ac urget pro contraria ſententia haud immerito Dn. Limn. *ſeqq. l. 7. eod. tit.* & vera eſt Dn. Beſoldi obſervatio *dict. p. 109.* doctiſſimum hunc Virum quidem autoritate Juris ſcripti à vectigalium onere liberos pronuntiare Nobiles, cæteros verò conſuetudini ſolum illud adſcribere. Forte magis probabiliter hanc immunitatem Juri civili aliquis acceptam tulerit ex *l. 5. C. eod. tit:* ubi *provinciales omnes, pro rebus, quas ad uſum proprium, vel ad fiſcum*

 infe-

inſerunt, vel exercendi juris gratia revehunt, nullum vectigal exſolvunt. Sed, præterquam, quod, quæ ſcribit de legibus tituli hujus, Grœnwegen. de Legibus abrogatis *ad rubric. tit. & dict. leg. 5. Batavos uti in hac materia, edictis ſuis quæ appellant* placcaten / van de gemene Middelen / mit gleichen Bericht als das vorige / ea etiam alibi paſſim, ſeculo noſtro, obtinent: hoc quidem, utpote, Juſtinianeo jure, omnibus plebeis provincialibus commune, Nobilium ſpeciale Privilegium, eo quidem jure, dici vix poſſet. Quare, ex antiquiſſima Germaniæ conſuetudine id deducit, poſt adductos Thomatum, Mynſingerum, Arniſæum, Dn. Beſold. *d. l.* Bidenb. *quæſt. Nobil. 18.* Frid. Mindanus *lib. 2. de Mandatis cap. 42. n. 20.* Kœppen. *deciſ. 61. n. 4. p. 1.* Limnæus *d. l.* ubi addit hoc in pluribus locis eviluiſſe, nec multo aliter exiſtimat Klock. *de vectigal. th. 30.* Immediati tamen Nobiles à vectigalibus immunitatem ſibi vindicant ex Privilegiis Imperatoris, è quorum numero Limnæus *J. P. lib. 6. cap. 3. n. 52.* exhibet Renovation und Declaration der gefreyten Fränckiſchen Ritterſchafft Keyſerl. Privilegii wegen der Zolls-freyung / & ejuſdem capitis *nu. 60.* Divi Caroli deß Fünfften / Freyheitsbrieff den Reiniſchen Adel gegeben / betreffende die Zoll-Freyheit. Et extat apud Dn. Creidemannum in annexis dict. Tractatui Copiis Privilegiorum immediatæ Nobilitatis Suevicæ. *num. 6. p. 32.* Ferdinandi II. Confirmation / Declaration / vnd Extenſion vber der Freyen Reichs-Ritterſchafft Zollbefreyhungen. Quæ Privilegia tamen, ex verbis conceſſionis & uſu reſtringit Creidemann. *dict. quæſt. num. 66. 67. & 68.* ad ea quibus ad domeſticos & rei familiaris uſus Nobiles indigent; nec extendenda monet à Perſonis Nobilium ad Perſonas ſubditas: ac ne tum quidem, quando peregrinus auriga Nobilium bona ſub certa mercede vehenda recepit, illum à telonio immunem eſſe, quod ita praxi obſervari addit. Opponere tamen hiſce Nobilium Privilegiis Status nonnullos alia, eaque, ut ajunt, antiquiora privilegia, ex Dn. Creidemann. *num. 64.* Beſoldo *d. l.* patet: quibus regerere notant immediatam Nobilitatem, ipſorum Privilegiis additam clauſulam derogatoriam legi: quo caſu quid juris ſit, definiunt ibi Dn. Creidemann. Beſoldus & Klockius *th. 31.* Nos potius Negotium

hoc

904.

hoc legitimis Judicibus dirimendum relinquimus, præcipuè cum moneat Dn. Creidemann. *n. 70.* alicubi inter ſtatus & Immediatos, Nobiles pactis proviſa eſſe, quæ obſervari per certos annos debeant, quibus elapſis, ſalvum utriq; parti jus ſuum ac facultas eo experiundi relicta ſit. De Beneficio Competentiæ, ex quo aliud Nobilitatis Privilegium nonnulli faciunt, quæ noſtra ſit ſententia ante *in theſ. 34.* paucis explicavimus.

XLI.

Reliquum eſt ut de IVta Claſſe Privilegiorum quam in pœnarum temperamento conſiſtere volunt, quædam attingamus. *Nobiles ergo regulariter mitius puniendos* docent Dd. qui Nobilitatis privilegia commemorant, quod ſciam, omnes. Tiraquel. *c. 20. n.108. & ſeqq.* Steph. *cap. 6. num. 40. & ſeqq.* Beſoldus *de Jure ordinibusq; civium th. 41. p. 110. edit. Argent.* Nolden. *initio cap. XII.* Treisb. *quæſt. 6. num. 540.* Limn. *lib. 6. cap. 4. num. 54.* Dn. Creidemann. *quæſt. 4. num. 287.* qui, uſurpari ibi pœnam modo non Arithmetico, ſed Geometrico ſcribit. In quam ſententiam adducunt manifeſtiſſimos, ut videtur, Civilis ac Canonici Juris textus *l. 6. ff. ad leg. Juliam peculatus l. 4. l. 12. ff. de incendio ruina naufragio. l. 6. ff. de Extraord. criminibus l. ult. ff. de ſepulchro violato l. 1. §. 3. ff. de Abigeis l. 1. ff. in fine de furibus balneariis, l. 1. §. 1. & 2. ff. de effractoribus, l. 1. §. 2. de crimine ſtellionatus, l. 2. ff. de termino moto, c. fin. x. de pœnis, cap. qui contra 24. quæſt. 1.* Cæterum, ut mentem noſtram paucis explicemus, pœnæ ad invicem vel abſtractivè, ac quales in ſe citra relationem ad Perſonam ſunt, vel concretivè, ac quales irrogantur Titio vel Seio, Nobili vel Plebeio, conſiderari poſſunt. Priori modo, pœna fuſtigationis, in abſtracto, ac nullo habito ad Perſonam reſpectu, nuda ac ab hujusmodi ad certum Individuum relatione ſeparata, ſemper major eſt pœna carceris eodem modo conſiderata. At in concreto conſiderata carceris pœna, quatenus irrogatur Viro Generoſo ac Nobili, ſæpe quantitate eadem eſt, ac perinde gravis illi, ac vilis conditionis homini fuſtigationis pœna: quod agnoſcunt, ipſi diſſentientes, è quibus Tiraquel. *dict. cap. num. 126. magis, ait, affligitur Nobilis ex parva quapiam pœna corporali quam ex magna ignobilis,*

ignobilis, ideoq; modica pœna major in eo cenſetur, quam magna in plebeio. Quare non exiſtimandum eſt, aliam hic quam proportionem Arithmeticam, quando res accurate expenditur, obſervari, neque pœnæ has irrogationes ad aliam, quam commutativam juſtitiam pertinere, vid. quæ erudite in hanc rem tradit more ſuo, ſubtilis Frantzk. *in Comment. ad Pandectas ad tit. de Juſt. & Jure num. 33. & ſeqq.* quæ iiſdem verbis ut ſæpe alias, repetit *in Comment. ad Inſtit. eodem tit. n. 33.* Et extant ea de re doctæ concertationes Dn. Fibigii, & Dn. Muſæi, qui acriter eo de negotio in Jenenſi Academia invicem diſceptarunt. In abſtracto tamen conſiderata vera eſt Dd. regula; neque enim ſemper, quando fuſtigatio plebeio dictatur, eâ etiam plectitur Nobilis; & ita etiam intelligendæ veniunt, advocatæ à Dd. ad probandam eam ſententiam leges, eoq; ſenſui etiam nos, ut Regulam admittimus.

XLII.

Unde porro id efficiunt I. eſſe quædam pœnarum genera, quibus non afficiantur Nobiles, qualis 1. *pœna laquei,* arg. *l. 9. §. 11. ff. de pœnis.* Quod apud Italos obtinere liquet ex Bartolo, in *l. 3. §. 1. de re militari.* ubi hac ratione Italos Gallis opponit, ac, *apud Gallos,* ait, *quilibet nobilis ſuſpenditur.* Qua in parte tamen illum à vero abeſſe merito monet Tiraquel. *cap. 26. n. 112.* Apud Gallos enim, ut ibi notat, Nobilis non ſuſpenditur, niſi crimina quæpiam ſordida commiſerit. Et Bodinus quidem ſolam ſufficere proditionem ad id ut ſuſpendi Nobilis Gallus poſſit, autumat *lib. 6 de Republ. c. 6. n. 762. lit. c.* quod crimen, quamvis in Nobili, etiam in Italia, hac pœna plectitur. Clarus *lib. 5. Pract. Criminalis §. fin: q. 60. n. 24.* Nolden. *de ſtatu Nobilium c. 12. §. 9.* Quod tamen quod ad Galliam aliter ſe habere, vel mutatum eſſe, apparet, ex Coquille ad Conſuetudines Nivernenſes *c. 1. art. 8. p. 28.* ubi Nobilem, Gallum furti convictum condemnari ad reſtim tradit, ac indignum reputari, ob vilitatem delicti, pœnâ Nobilium, quæ eſt Amputatio capitis. In terris Saxonicis quoque Nobilibus ob furtum laquei pœnam dictari, & eam à Magiſtratu Inferiori neceſſario imponendam eſſe putat Dn. Carpz. *Pract. Crim. part. 2. q. 82. n. 63.* ubi addit præjudicia, *n. 64. & 66.*

Fuſtigari

905.

XLIII.

Fuſtigari quoq; Nobiles non poſſe arg. *l. 5. C. ex quibus cauſis infamia, &c. docent* Azevedo *conſ. 29. n. 1.* Boerius *tract. de ſeditioſis quaeſt. 7. num. 50.* Treisb. *d. quaeſt. num. 546.* *Nec ad triremes* auff die Galeren / niſi ob cauſas graviſſimas condemnari, Farinacius, *part. 3. quaeſt. 98. num. 99.* vid. Covarruvias *2. variar. reſol. 9. n. 3. & ſeqq.* Frize. *concl. 25.* Steph. *cap. 6. num. 46.* Nolden. *dict. cap. 12. §. 9.* qui eodem loco *illos etiam à ſtrapecorda, quando delinquunt, immunes,* ſolus tamen, quod ſciam, pronuntiat. *Manum quoq; propterea, quod aliis in via inſultarint, ipſis amputandam non eſſe,* judicat Berlich. *part. 4. concl. practic. 20. num. 24.* Sed hoc caſu, vel Relegatione, vel alia arbitraria pœna puniendos autumat; quam ſententiam ſecuta eſt Facultas Juridica Jenenſis, Matth. Coler. *part. 1. deciſ. 155. n. 19. 20. & ſeqq.* quo caſu tamen antehac Scabinos Lipſienſes Anno 1584. etiam Nobili amputationem manus dictaſſe notat Berlich. *d. l.* & Dn. Carpzov. *p. 3. pract. crim. quaeſt. 129. num. 38.* conjunxiſſe eam ſæpe cum fuſtigatione Scabinos, earumq; alterutram quam reus eligere maluiſſet, ipſi infligere juſſiſſe, obſervat. Unde non immerito monet Limnæus *J. P. lib. 6. cap. 5. n. 64.* hanc pœnam alios dictare Nobilibus, alios ab ea illos liberare.

XLIV.

Sed & *à Tortura Nobiles immunes ſunt. l. 4. C. ad legem Juliam Majeſtatis,* (quam verè illud probare bene judicat. Tiraq. *c. 20. num. 139.* quicquid in contrarium parum ſolide diſſerat Zanger. *de quaeſt. ſeu Tortura Reorum ca. 1. num. 30.*) arg *l. 10. C. de dignit. l. 11. de Quaeſtionibus,* è quibus id itidem conſicientem, conſule Zangerum *d. l.* confer Dn Carpzov. *part. 3. practica criminalis q. 118. n. 80.* Ac Nobiles, licet indicia commiſſorum criminum contra illos adfuerint, non torquendos tamen, reſponderunt Lipſienſes, ut notat Stephanus de Nobil. Civili *cap. 6. num 41.* ubi addit eorum confeſſiones ex tortura erutas nullas eſſe, & nemini nocere, & alia. Quæ tamen Regula ſuis obnoxia eſt limitationibus & exceptionibus, vid. *d. l. 4. C. ad legem Juliam* & quæ notat Zanger. *alleg. loco* Stephan. *de Nobilit. cap. 6. num. 42.* Cæteroquin Privilegium hoc de non

torquendo adeo firmum eſſe Dd. plurimi autumant, ut nulla conſuetudine aboleri poſſit, vid. alleg. à Carpzovio *dict. quæſt. num. 83.* Bocerum de tortura reorum *cap. 4. n. 78. & ſeqq.* Nolden. *cap. 12. §. 3. num. 104.* Matthias tamen Colerus de Proceſſibus executivis *part. 2. cap. 3. num. 165.* nemini ſe autorem fore ſcribit, ut iſtis Juribus de non torquendis Nobilibus nimium fidat. Et Jura hæc non obſervari in Regno Franciæ, ubi omnes nullo generis aut Nobilitatis diſcrimine quæſtioni ſubjiciantur ſi Rex exegerit, aſſerit, ac exemplo etiam Comitis probat Tiraquel. *cap. 20. num. 140.* Et à Venetis, ac in tota Italia, hoc Privilegium ſusq; deq; haberi, ex Franciſci Caſon tractatu de tormentis ſcribit dict. quæſt. Dn. Carpzov. *num. 85.*

XLV.

Adjungunt his illa etiam, quod *ob civilia debita in Carcerem Nobiles duci nequeant,* Covarruvias *lib. 2. variarum Reſol. c. 1. n. 4.* Limn. *J. P. lib. 6. cap. 4. n. 58.* Tiraquel. *cap. 20. num. 30,* Lucæ de Penna tribuit generalem hanc Regulam *Nobiles pro delictis non puniri in carceribus;* ſed eam falſam eſſe ipſe fatetur & ab aliis confutatam. *In Criminalibus quoq; non ante carceri adjudicandum Nobilem autumant plures, quam convictus vel confeſſus ſit.* arg. *l. ult. C. de Accuſ.* ſed vel in Civitate Gail. *de Pignorat. obſervat. 9. num. 4.* in palatio vel Curia, Treisb. *quæſt. 6. num. 541.* vel in loco editiori, ſub cuſtodia militum, aſſervandum, Colerus Proceſs. Execut. *part. 2. cap. 3. num. 177.* Eſt & illud huc referendum, quod quamvis vilior perſona, cui pecuniaria pœna impoſita eſt, ſi ſolvendo non ſit, inflictâ corpori pœnâ delictum luat *l. 7. §. 7. ff. de Jurisdict.* Nobilium tamen aliam rationem eſſe velint multi Juris noſtri Interpp. vid. à Noldenio alleg. *c. 12. §. 4.* Sichardum, Schneidwinum, Girlandum, Covarruviam, Stephanum, cum quibus facit etiam Treisb. *dict. quæſt, 6. num. 547.*

XLVI.

Id quoque inter Privilegia hujus Claſſis numerant non pauci, *quod plebeio non teneatur Nobilis ad Palinodiam* Nolden. *dict. c. 12. §. 3.* & ibi adducti plures, Limnæus *J. P. lib. 6. c. 3. n. 67.* Creidem. *dict.*

905.

dict. quaſt. 4. num. 290. qui ſecus eſſe ait, ſi cum æquè Nobilibus aut Nobilioribus ipſis res ſit, ibi enim locum eſſe Palinodiæ, idq; ſe vidiſſe Pragæ factum in cauſa B. B. & uxoris contra Ducem Brunſvicenſem, ubi B. B. & uxor condemnati fuerint ad publicam recantationem, ut vocant. Ego, ut negare nolo, alicubi ita receptum eſſe, ceu id de Hiſpania teſtatur adductus ab eo Petrus Salazar. (quamvis de eodem regno id ex aliis neget, Stephan. *cap. 6. num. 52.*) ita hoc juris communis, & ubique recepti eſſe, haud vereor à vero alienum pronuntiare. Quod & accuratè more ſuo obſervat Dn. Lauterbach *Diſputatione de Actione Injuriarum Recantatoria th. 25.* ibiq; alleg. Carpzov. *pract. crim. part. 2. quaſt. 96. num. 13.* ac Berlich. confer Stephanum *de Nobil. Civili cap. 6. num. 52.* Mollerum *in Comment. ad conſtit. Saxoniæ conſtit. 42. num. 9. 10.* Quando enim ad Palinodiam agitur, non ad pœnam corporalem, vel ſimilem, nec pecuniariam fiſco applicandam, ſed ſaltem privatum intereſſe, honoris reſtitutionem agitur, ubi nulla Perſonarum diſtinctio locum habet. Carpzov. *d. l.*

XLVII.

Regula tamen hæc antea tradita, *Nobiles mitius puniri pœnâ conſiderata abſtractivè, deq; foro ſolum Judicali, non etiam conſcientiæ accepta,* vid. Tiraquel. *cap. 20. num. 135.* & ipſa aliquando perdit officium ſuum. Primo quidem in pœnis uniformibus, ut vocant Dd. hoc eſt non arbitrariis, Tiraquel. *cap. 20. num. 131.* Carpzov. Pract. Crimin *part. 1. quaſt. 33. n. 25.* Unde quamvis incendiarii Nobiles Jure Civili levius aliis plectuntur *l. fin. §. 1. de incendio ruin. naufragio,* quia tamen articulus ord. crim. Carolinæ 125. pœna uniformis definita, etiam Nobilibus illam dictandam cenſuerunt Scabini *d. l.* apud Carpzovium *nu. 25.* II. in Illis criminibus ubi Nobilitas & dignitas augent crimen, qualia quædam eſſe, arg. *l. 14. l. 2. & 6. ff. de pœnis* colligere eſt, Tiraquel. *dict. cap. 20. num. 116.* Sunt autem, quibus in his peccatur, quæ ipſam dignitatem concernunt; ut ſi ſit Proditor. Proditionem enim maximè Nobilitati repugnare cernitur, ex *l. 24. ff. de pœnis*, ſi ſit falſarius arg. *l. 8. ff. & Auth. ſequenti Presbyteri C. de Epiſc. & Clericis* III, niſi ſtatuta aliter ex-

 preſſè

preſsè diſponant, & ex eodem delicto gravius Nobiles quam ignobiles puniant, Tiraquel. *dicto loco* IV. Non procedere in pœnis pecuniariis, in quibus gravior pœna manet Nobiles, arg. *l. 13. §. 8. C. de Iudiciis* vid. pl. apud Tiraquel. Ex quibus limitationibus patet, in ſat multis Criminibus Regulæ huic locum non eſſe. Non in Crimine læſæ Majeſtatis arg. *l. 4. C. ad l. Juliam Majeſtatis,* in proditione *l. 3. l. 7. ff. de re militari* & veneficiis *l. 7. C. de maleficis & Mathemat.* Paria de Aſſaſſinio, Sodomia, Furto, Crimine Falſi, notat, & adductis autorum plurium locis probat Nolden. *cap. 12. §. 3. n. 104.*

XLVIII.

Præter hæc generalia Nobilium privilegia, ſupereſſe diximus, quæ ſpecialia ſint ſingulorum Imperiorum & Regnorum Nobilibus. Qualia etiam (ut de aliis modo nihil dicam) in Imperio noſtro Romano Germanico Nobilibus Immediatis non pauca conceſſa ſunt. Eſt vero etiam eorum, quamvis breviſſima, hîc facienda mentio. Quo ipſo tamen, cum ſciamus inter ea referri, quæ à Statibus Imperii nonnullis aliquando oppugnentur, quæ à Nobilibus extendantur, ab aliis limitentur, lites has noſtras facere nolumus; ſed ſi quid tale ſit, id omne legitimis Judicibus dirimendum relinquimus. Nobis ſuffecerit, citra aliam diſpectionem, illorum privilegiorum meminiſſe, quæ vel in Imperii Conſtitutionibus leguntur, vel alioquin ſeorſim typis deſcripta habentur.

XLIX.

Ex iis præcipue ſunt, quod *Immediate Imperatori ſubjecti ſint, nec alteri Imperii Statui pareant,* R. A. zu Augſpurg *de An. 1555.* §. und in ſolchem Friden *ibi* welche ohne Mittel der Kayſerl. Majeſt. unterworffen. Invictiſs. Imperat. Leopoldi Capit. *art. 3.* ibi die ohnmittelbahr Reichs-Ritterſchafft/ & paſſim in aliis artic. imprimis *art. 18.* ubi expreſſe de hac Nobilitate conſtituitur, ſie ſollen bevorab bey ihrer immedietät gelaſſen/ ꝛc. Ex quo privilegio varia deducit Dn. Creidemann. ſæpe alleg. *Tr. quæst. 4. num. 6. & pl. ſeqq.* conf. Keiſerl. Confirm. und Declaration der Fränckiſchen Ritterſchafft Privilegien, contra die Landſaſſerey/quod ſub n. 1. ſubjunctum eſt den Erneürten Rahtſatzungen und Ordnungen der Ritterſchafft in Francken / ꝛc.

Quid

Quid vero dicemus, ſi Nobilis Immediatus in territorio cujusdam Principis, aut Status Imperii delinquat, an hoc caſu Dominum territorii faciemus Judicem? vid. quæſtionem hanc ex re & vero definientem Magnif. Dn. Myler. *de Princip. & Stat. Imp. Rom. Germ. c.37. n.10.* ubi alleg. pl. Quod *Juriſdictionem habeant territorialem,* Gail. *2. obſ. 62. n. 3.* Dn. Mylerus ante laudato *tr. c.25. n.22.* Schütz. *vol. 1. Diſp. 9. th. 10.* quod ſatis probant actus ſuperioritatis, quos ratione pagorum, Vicorum, ac Caſtrorum liberorum exercent: hi enim probant ſuperioritatẽ velut effectus cauſam, Ming. *de Superiorit. territ. concl. 59.* Schütz *d.l.* qui id pl. etiam adſtruit. Hæc autem ſuperioritas quæ in Principe vocatur **Lands-Fürſtlich/** in Comite, **Gräfflich/** in Nobili imediato **die Frey Adeliche Obrigkeit** appellatur, Dn. Myl. Dn. Schütz. *d.l.* conf. Beſold. *de Jure Ord. Civ. c.9. th. 41.* Negat quidem id poſt Speidelium, nuper adeo doctiſſimus autor Exercitationum Exotericarum *Exercit. 4. th. 22.* eo argumento, quia ſtatus non ſint, quo tamen contrarium non perſuaderi, in conflictu demõſtrabimus. Quid autem nomine territorialis Juriſdictionis veniat, breviter collectum legitur apud Dn. Creidem. *d. q. n. 174. & mult. ſeqq.*

L.

Ad Regalia illos etiam admittit Creidem. *d. q. num. 170.* ſeque ſcire, ait, Nobiles fodinas metallicas in ſuo reperiſſe, & iis uſos eſſe, & Dn. de Welwart recipere **Zoll und Weggelter** *num. 121.* quibus addi poteſt, quod ex Pierre d' Avity deſcriptione Europæ notat nuper *ſecundo tomo Addit. ad lib. 6. de J. P. cap. 3. num. 39.* Dn. Limnæus, Conrado Grunbachio Nobili Franconiæ licentiam cudendæ monetæ conceſſiſſe Rudolphum II. Imp. pro tribus thalerorũ millibus. *Gaudent beneficio Pacis Religioſæ,* quod expreſsè definitur. §. **und in ſolchem Frieden.** Quanquam autem variis controverſiis hoc jus obnoxium deinceps fuerit, reſtrictâ à nonnullis Statibus hac libertate ad Perſonas Nobilium Evangelicæ Religioni addictorum, & impedita reformandi poteſtate in multis terris, quas feudalis fidei lege tenebant Evangelici, qua de re, ut & de aliis contra hanc libertatem gravaminibus valde adhuc Anno 1646. cum Tract. ſuum ederet, conqueritur Creidem. *d. quæſt. 4. n. 144. & ſeqq.* Inventa

tamen deinceps An. 1648. Inſtrumento pacis Cæſareo Suecico, huic malo medicina eſt, iis verbis, quæ leguntur *art. 5. num. 10.* & hic ſequuntur. *Libera & Immediata Imperii Nobilitas, omniaq; & ſingula ejus membra, unà cum ſubditis & bonis ſuis, Feudalibus & allodialibus, niſi fortè in quibusdam locis, ratione bonorum & reſpectu territorii vel domicilii, aliis ſtatibus reperiantur ſubjecti, vigore pacis religioſæ, & præſentis conventionis, in Juribus religionem concernentibus & beneficiis inde promanantibus, idem jus habeant, quod ſupradictis Electoribus, Principibus & Statibus competit, nec in iis ſub quocunq; prætextu impediantur aut turbentur. Turbati verò omnes omnino in Integrum reſtituantur.* Fruuntur jure Auſtregarum, h. e. conceſſum eſt ipſis, ut coram judicibus certis electis, negotia & lites in prima inſtantia, ac antequam ad Cameram deferantur, determinare poſſint, Ordinat. Cameral. *part. 2. tit. 3. & 5.* quo loco tamen minimè prætereundum, uti illos beneficio hoc, ſi vel à ſimilibus, vel ab aliis immediatis in jus vocentur, non etiam ſi à mediatis, aliisq; privatis, qui illos in Camera in prima inſtantia convenire poſſunt; adeoq; requiritur, ut uterq; tam actor, quam reus ſit immediatus, *d. tit. 5. Mynſing. 1. obſerv. 89.* qua in parte differunt Nobiles Immediati à Principibus, qui etiam hoc caſu habent privilegium, & jus primæ inſtantiæ. Dn. Schütz. *vol. 1. Diſp. 9. th. 11. lit. b.* Ceſſat etiam ſi reali actione Nobilis, in loco rei ſitæ conveniatur: hoc enim forum, ſi lis ibi inſtituatur, auſtregas ſemper excludit, quod fuſe probat Ziegl. ad Calvol. §. *Auſtrega num. 35. p. 54. & ſeqq.* ad quem §. prolixe etiam alias cauſas, quæ ceſſare Auſtregas faciunt, enumerat. Fruuntur Conſtitutionibus Imperii *in puncto arreſtorum, Pignorationum, litigioſæ poſſeſſionis, diffamationis,* Creidem. *d. q. 141.*

LI.

Nihil etiam ad Cameræ ſuſtentationem contribuere tenentur, neq; ad exolvendas contributiones & collectas, de quibus invicem convenerunt in comitiis Imperii Status, adiguntur. Dn. Creidem. *d. q. n. 81.* Quamvis enim antehac de iis ſcripſerit Dn. Limnæus *l. 6. J. P. c. 3. num. 24.* *Coguntur ſarcinam ſubire non ſolum Turcicarum collectarum, verum etiam tenentur* zu Schuz und Schirm gemeiner Sicher-

heit/

heit/in gewiſſer Anzahl den Creiſen zuzuziehen. Rem tamen ſecus ſe habere ita perſpicuè oſtendit Dn. Treisbach. im unvergreifflichen Bedencken *q. 2. n. 236.* ut haud obſcure ipſe Dn. Limnæus manus veritati det, *in primo Tom. Addit. ad l. 6. cap. 3. n. 24.* ubi de iiſdem his Nobilibus, *ſubeunt*, ait, *onera requiſiti, vel admoniti ab Imperatore, & certiores facti de neceſſitate; Subeunt tamen ea non coacti præcepto, aut exemplo Statuum Imperii, ſed inducti amore patriæ &c.* Confer Divi Ferdin. 1. Römiſchen Königs Freyheits-Brieff / dem Reinſtrom. Adel gegeben den 27. Aug. Anno 1542. Requiſiti tamen ab Imperatore plerumq; aliquid ſolvunt, ita tamen, ut eorum libertati, datis Reverſalibus caveatur. Modum hunc eſſe prodit Creidem. 1. ſcribere Imperatorem ad Nobiles, Imperii 2. exponere periculum, ac 3. quantum Imperii Status contribuere promiſerint; 4. Petere etiam ab ipſis, ſubſidium 5. deputari Cæſareos Commiſſarios, 6. hos conventum Nobilium deſiderare, ut juſſa exponant, 7. denominari à Directoribus Conſiliariis & Deputatis diem & locum ubi Cæſarei Commiſſarii audiantur, omnia perpendantur, conſultentur demum 8. certum quid loco ſubſidii promitti, 9. ac contribuere Nobiles & eorum ſubditos donec ſummam hanc conficiant, 10. quæ ſolvitur Commiſſariis, receptis apochis ſeu ſolutæ pecuniæ teſtimoniis, & reverſalibus, ſub ſigno Majori Imperiali. Solvunt plerumque 15. 20. vel 25. mille florenos ad ſummam triginta millia, Creidem. *d. l. num. 83.* quod tamen quomodo conveniat cum eo quod legitur *num. 85.* ipſos An. 1596. ſolviſſe 32000. & 1577. ſexaginta mille florenos, niſi prius aſſertum de hodiernis, poſterius de prioris ſeculi temporibus accipias, non video. Non contribuunt autem æqualiter quinq; hæc loca, ſed modo illo, cujus typum exhibet *d. l.* Creidemann.

LII.

Etiam illo Privilegio Immediatæ Nobilitatis commodis conſuluit Imp. quod *Judæis prohibitum eſſe voluit, citra conſenſum & approbationem Magiſtratus, quoscunq; contractus, nominatos vel innominatos, præter Emptionem venditionem, cum ſubditis Immediatorum Nobilium, celebrare,* ſub pœna nullitatis contractus & viginti marcarum

rum

rum auri, ſi cum Suevicis Immediatis Nobilibus, eorumq; ſubditis, (citra conſenſum legitimum ſuperiorum) quadraginta, ſi cum Francicæ vel Rhenanæ Nobilitatis ſubditis contractum ſit, & Commiſſi. Neq; intereſt, an ſimplex ſit contractus, vel juramentum, hypotheca, pignus, transactio, pactum, aut quodcunq; demum acceſſerit: additur quoq; nullas eſſe, factas contra privilegium Subditorū renuntiationes vid. apud Creidem. Renovationem *Confirmationis Privilegii,* wegen der Juden wucherlichen *Contráct num. 4.* Privilegium tertium, inter inſerta der Fránckiſchen Ritter-Ordnung nuper adeo editæ, Keyſer Rudolphi Freyheit dem Römiſchen Adel beſeſtiget apud Limn. *l. 6. c. 3 num. 67.* Creidemann. *d q. 4. num. 72. & ſeqq.* Quod Privilegium quanti æſtiment Immediati Nobiles videre eſt ex eorum ſupplicationibus, quæ præmiſſæ privilegiis leguntur Et ſane compertum eſt, exemplis in Germaniâ, Judæos peſtem eſſe ditionum quas incolunt, & contractus ipſorum ferè ſemper noxios ſubditis, quam in rem conſuli merentur, quæ ex aliis monet diligentiſſimus Limnæus *in addit. tom. pr. ad lib. 3. cap. 3. num. 15.* Quo loco illud negligendum non videtur, quod circa forum Judæorum ſingulare eſt, ut conveniri poſſint, non ſolum coram judice domicilii, ſed etiam judicio Rothweilenſi, Imperiali Camera, ac Judicio aulico Imperiali, ex hac ratione, quia ſunt ſervi Cameræ Imperatoris eines Röm. Keyſers Cammer-Knecht Wehn. in Ord. Rothw. *p. 2. ſ. 5. §. 17.*

LIII.

Sequitur demum privilegium concernens Jus Retractus, quod Suevi *ex privilegio Ferdinandi II.* Rhenani *ex privilegio Rudolphi II.* Franconici, ex ejuſdem Rudolphi, *& Confirmatione, Declaratione, Extenſione Ferdinandi III.* ſibi tribuunt. Vigore quorum, ratione bonorum agnati proximi, vel iis deficientibus quilibet Nobilis Immediatus ejus Claſſis, hoc jus habeat: quâ de re plura legi poſſunt apud Creidem. *d. l. n. 119.* qui tamen obſervat *n. 129.* multa poſt impetrata hæc privilegia bona alienata eſſe, non obſervatis præſcriptis in eis requiſitis.

LIV.

Supereſt Privilegium ratione der Leibeignen conceſſum, de quo vid.

908

vid. itidem Creidem. *d. quaeſt. num. 33. ac ſeqq.* & in ſubjectis Tractatui ſuo privilegiis, *num. 3.* Privilegium VII. inter Franconica, quæ habentur in nuper edita Ordinatione, wegen der Leibeigen Leüt. Privilegium III. inter Rhenana apud Dn. Limn. *l. 6. cap. 3. n. 61.* Privilegium ratione der Wildfuhren de quo idem Dn. Creidemann. *ibid. num. 58. & ſeqq.* cujus tamen omnia, quæ ibi leguntur, noſtra non facimus. Confirmatio Declarationis & Extenſionis Privilegii die Wildfuhren/ Forſt/ und Jagens-Gerechtigkeit betreffende/ apud eundem. Quâ de re conſuli etiam poteſt inter Franconica, Confirmatio Declarationis & Renovationis Privilegii die Wildfuhren betreffend. & inter Rhenana, Privilegium quod exhibet Limn. *lib. 6. c. 3. n. 36.* De Immunitate à Vectigalibus conſule *th. 42.* *Poſſunt etiam Immediati Nobiles inſtituere Ganerbinatus.* Dn. Schütz. de Stat. Rei Rom. *vol. 1. diſp. 9. th. 14. lit. a.* De Ganerbiis autem erudita ſunt, quæ obſervavit Dn. Wehnerus in Obſerv. Pract. voce Ganerben/ & Killinger peculiari tractatu de Caſtrorum Ganerbiis. Poſſunt *ad familiarum conſervationem pacta ſucceſſoria facere*, qua de re pluribus agit Beſius de pactis familiarum Illuſtrium.

LV.

Illud Regale, cujus mentio eſt apud Dn. Creidem. *dict. quaeſt. 4. n. 104.* quod Matthiam Imp. An. 1615. Nobilitati Suevicæ conceſſiſſe memorat, uber das Blüt zurichten/ de quo multa haud vulgaria *d. l. & ſeqq.* addit, inter privilegia Rhenana & Franconica hactenus edita, non reperio; quare illud privilegium Nobilitatis Immediatæ Germanicæ in univerſum eſſe, pronuntiare non audeo. Adſcribit etiam Suevis Dn. Creidemann. *d. q. 92.* Privilegium exemptionis à Judiciis & tribunalibus extraneis, conceſſum An. 1560. quo ipſo tamen, corpus Nobilitatis hujus non exemptum eſſe tradit, à Judicio Rothweilenſi: à quo nihilominus certæ familiæ impetrarint exemptionem privilegio peculiari: quâ de re vid quæ pluribus diſſerit. *d. n. & ſeqq.*

LVI.

Latus ſe aperit de his pluribus diſſerendi campus, ſed brevitatis ſtudio, & aliis de cauſis, in præſens operâ hac ſuperſedemus. Quam

 propter

propter rationem etiam accuratè perpendendi otium non eſt, quæ de probatione Nobilitatis prolixe apud Authores tradita leguntur. Cui ex uſu erit; ea quoq; cognoſcere, is adeat Maſcardum *de Probat. concluſ. 1094. in princ.* Menoch. *libr. 6, præſumpt. 60.* Decian. *Reſp. 66. num. 50.* Beſold. *de Jur. Ordinib. Civ. c. 11. p. 112.* Nolden. de Stat. Nobilium, edit. Hampel. in Nucleo diſcurſuum cap. 14. integro Conſ. & Monſ. le Bret au trentesixieſme plaidoye.

LVII.

Exceſſimus fere Diſputationis modum, quare colligenda vela ſunt, & properandum ad portum. Deſinemus autem in iis, quæ Nobilitati finem imponunt. Collegit eorum multa Tiraquel. *tom. 1. cap. 24. & ſeqq.* Ex cujus *c. 34.* deſcripſit maximam partem Nolden. cap. ſuum 17. Impendit autem etiam explicandis hiſce operam Dn. Stephanus *c. 7.* Tractatus *de Nobilitate Civili.* Nobis ſuffecerit, paucis neceſſariis delibatis, eorum, quæ vel ab ipſis prætermiſſa, vel ita tradita ſunt, ut de rei veritate juſtæ dubitandi cauſæ ſupereſſe videri poſſint, meminiſſe. Amittitur ergo Nobilitas. 1. Juris Infamia. *l. 2. C. de ſecund. nupt. l. 8. C. de decurionibus* vid. *l. 47. ff. de Nuptiis l. 1. C. ubi Senatores vel Clariſſimi l. 12. C. de Dignit. Thoming. tom. 7. conſil. 12. n. 30.* confer. *art. 43.* in Legibus Torneamentorum antiquis Germanicis, apud Comitem Solmenſem libro Germ. von deß Adels Vrſprungs. An autem Infamiâ hac præjudicetur liberis? quæritur. Cravetta. *conſil. 165. num. 4.* reſpondit præjudicari. Tiraquel. *c. 35. ac* Dn. Schütz. *vol. 1. Diſp. 9. th. 8. lit. d.* varie hic diſtinguunt. Nos, ut conſuetudinibus diverſorum locorum nihil detractum volumus, ita de Jure, eo liberis regulariter noceri, negandum putamus: quod perſuaſum habeamus, im̃ediatè, ex ipſa concedentis voluntate (cum poteſtate conjunctâ tamen) derivari Privilegia Nobilitatis, quibus filii gaudent, qua de re pluribus *th. 21.* egimus. *Quando Princeps autem alicui Nobilitatem & ſuis liberis conceſſerit, non putarem ipſum patrem poſſe præjudicare Nobilitati liberorum quam ab eo non habent; ſed à Principis liberalitate & Proviſione,* verba ſunt diſtinguentis alioquin Tiraquelli *c. 35. n. 5.* quæ ipſi veritas haud dubie expreſſit. Non recuperat autem Nobilitatem, qui eam per infamiam & vitæ turpi-

909.

turpitudinem amiſit, ſi ad meliorem vitam redeat, ipſo jure; ſed interdum ſaltem per reſcriptum Principis arg. *l. 1. C. de Sentent. paſſis* Tiraquel, *d. cap. 24. num. 3.* Ut nec, quamvis privilegia Nobilitatis perdat, ab oneribus, quæ à dignitate ſeparari poſſunt, liber eſt. Pulchre Martianus: *honore illum arceri puto, cæterum impendia debere præſtare. l. 8. ff. de interdictis & relegatis. l. 7. §. ult. eod. l. un. C. de infamibus.*

LVIII.

Quæ hactenus tradita ſunt, ea non ita ſimpliciter admittit nuper, Loyseau, Gallus & Ingenii non inſubtilis Scriptor, Tractatu Gallico *de Ordinibus cap. 5. n. 89. & ſeqq.* ubi pluribus ea de re diſſerit. Quia autem prolixiora ſunt, quam ut ſine tædio repeti poſſint, & Gallica, dabimus eorum brevem ſum̃am. *Diſtinguendum ergo* putat *inter Nobilitatem, quæ oritur ex dignitate officii; eam quæ eſt ex collatione Dominii vel Feudi; (de la Seigneurie) & inter illam, quæ eſt generis, quam nativam ac quaſi naturalem appellitat* De primâ conſentit, *ac ita judicatum eſſe in Parlamento Pariſienſi, Anno 1534. in cauſa Dn. de Crem. Magiſtri Rationum, cui prohibitum ſit titulo equitis uti*, obſervat. *Quod ad ſecundam: quamvis per ſimplicem condemnationem famoſam, citra bonorum Confiſcationem, Feudum non perdatur, ſe tamen exiſtimare, ſi Ignobilis, per Inveſtituram hujusmodi Feudi Nobilis, à Rege ſciente factam, Nobilitatem conſecutus ſit, amiſſâ per Infamiam Nobilitate, poſſe adigi, ut Feudum ipſis cedat, ab iis, quorum intereſt. Cæterum, quousq; ibi toleretur, tam diu haberi pro Nobili. Nobilitatem autem generis*, quæ tertia ipſi eſt, *non perdi per Infamiam autumat, quia jura ſanguinis nullo jure Civili dirimi poſſunt. l. 8. ff. de R. I. l. 8. ff. de capite deminutis*: admittit tamen exceptionem, *quando declaratur ignobilis, aut gradu Nobilitatis amovetur. Nihilominus videri ſibi*, ait, *infamem non uti poſſe juribus Nobilitatis quæ honoribus conſtant*, per *l. un C. de infamib. l. 8. C. de decurionibus, ſed Privilegia alia Nobilitatis ipſi manere integra, v. g. ut collectari non poſſit.* Breviter, videtur ea privilegia, quæ ex præſumptione virtutis oriuntur, quæ in Reverentia & Honoribus conſiſtunt, iis negare; concedere autem qua immunitatem concernunt, & reliqua.

LIX.

Non probat autem ſe nobis ubique etiam hæc ſententia. Ut enim primum faciles admittimus, ita qua ratione quod de ſecundo monet, probari ſolide queat, non videmus. Non enim Feudo adhæret vel inhæret Nobilitas, ſed Perſonæ qualitas eſt, quæ à poteſtate & voluntate conferentis dependet, Dn. Ludwell. *Tract. Feudal. de diviſ. Feudorum. c. 3. p. 59.* & alleg. qui eam tacite ſæpe per rei Interventum expedit. arg. *2. Feud. 10.* Dn. Struvius *c. 3. Syntagm. Feud. th. 5.* Quæ voluntas concedentis, ſive tacita hic, ſive expreſſa ponatur, non excludit conditiones legitimas, etiam eas, quæ reſolutivæ dicuntur. Quæ v. de Nobilitate Naturali diſſerit, ac, quam ei quæ ex Principis conceſſione eſt, opponit, ea convelli poſſunt ex th. noſtra *21.*

LX.

Deinceps Nobilitatem etiam perdi tradunt, per exercitium vilis artificii Tiraq. *c. 34.* Nolden. *c. 17. th. 161.* In quam ſententiam ire videtur. *l. 6. C. de dignitatibus.* Inter viles autem artifices numerāt, de Jure Civili, Pictores, Coquos, Laniones, Piſtores, Fabros lignarios, Aurarios, & Vitrarios, Tabernarios, Popinarios, Caupones, nautas Stabularios, Fullones, Sarcinatores, Agitatores, Apothecarios, Argentarios, Monetarios, Arenarios, Hiſtriones, Tybicines, Lyriſtas, Athletas, Pugiles, Balneatores, Tonſores. Quæ munera talia eſſe, textibus & autoritatibus pluribus adductis evincere tentat Tiraquel. *dict. cap. 34.* & qui illum ſequitur Nolden. *cap. 17.* ut niſi ab his artibus deſiſtant, vel à Principe reſtitutionem obtineant, Nobilitatem expirare faciant. Nold. *d. l.* In nonnullis tamen expreſſe requirunt, ut lucri vel quæſtus, non animi cauſa exerceantur: quod de pictura imprimis monet Tiraquel. *dict. cap. num. 2.*

LXI.

Videntur autem nobis in hac diſpectione, An, & quæ mechanica artificia extinguant Nobilitatem? iſta præcipuè ſicco pede prætereunda non eſſe. I. Cum Tiraquellus agnoſcat *cap. 27. n. 5.* eos, *quos propter vile artificium, privilegia Nobilitatis perdere* vult, *perdere ea tantisper ſolum, dum in his artibus vel officiis verſantur; & ſi deſiſtant, redire ad vitam & ſtatum Nobilium,* quæ ipſius verba ſunt, probata

910.

probata etiam à reliquis, Nolden. *c.17.* & allegatis, ac quod ſciam, ab omnibus aliis adeo; eo ipſo illum oſtendere, non perdi hac ratione Nobilitatem: (quod enim perditur, hoc perpetuo nobis abeſt,) ſed ſuſpendi potius eam, ita, ut ſemper, dummodo abſtineat ab hujusmodi opificiis, repetere Nobilitatem poſſit, qui utitur hiſce artificiorum generibus II. adductos à Tiraquello, Noldeno & aliis textus, diſertis verbis plerumq; non dicere, tolli artificiis de quibus loquuntur, Nobilitatem. Conſequentiis autem, præcipuè remotis, quales vellem non eſſent tam multæ in Tiraquello, nimium dandum eſſe, in odioſis imprimis, qualis eſt ademptio Nobilitatis, non autumo. *cap. odia de R. I. in 6.* Sane, cur picturam, derogare nobilitati velit, vix ſatis cauſæ habet. Quod enim inter fabriles, pictorias operas reponi ait, in *l. 26. §. 12. ff. de condict. indebiti,* id expeditum non eſt, imo, meo judico omnino falſum. Quamvis enim Codices MSSti nonulli, hic pictorias operas cum fabrilibus conjungant, alii tamen, & melius, & naturæ rerum, ac ejus ævi ſcriptoribus convenientius, eas adverſativâ particulâ diſtinguunt. Quid enim pictoria ars cum fabrili commune habet? Et fuit Romæ picturæ is honos, ut inde Fabii nomen traxerint. Plin. *lib. 35. cap. 4. & cap. 10.* Ex Imperatoribus Hadrianum ejus peritiſſimum fuiſſe Spartianus, Marcum Antoninum Capitolinus, Alexandrum Severum Lampridius in vitis ipſorum tradidere. Nec alia mens Ferdin. III. glorioſiſſimæ memoriæ Imperatori fuit, qui pictori aulico Nobilitatis inſignia ob artis hujus præſtantiam paucis ab hinc annis, conceſſit. III. quando de amiſſione Nobilitatis agitur, conſuetudinem cujusq; loci probe obſervandam. Tiraquel. *cap. 34. in princ.* Aureum eſt Æmilii illud. *Non eadem omnibus gentibus honeſta ſunt atq; turpia,* in princ. *Vitarum virorum Excell.* ac adeo differunt ſæpe nationum mores, ut alibi fama ſit Infamia, alibi honor nota. Bodin. *de Republ. libr. 3. cap. 8. poſt princ.* Apud Turcas equidem opificia hujusmodi adeo non tollere dignitatem obſervat, haud ita pridem, Baudier, in Hiſtorica deſcriptione Aulæ Turcicæ *lib. 1. c 9.* ut peculiari in eam rem lege Alcorani id jubeatur etiam; nec dignus cenſeatur qui vivat, niſi qui ſua manu laboret. Ac inter Imperatores ex Ottomannica familia vix ullum eſſe, ait, qui

 non

non ad vitæ ſuæ uſum propriis manibus laborarit. Muhametem Secundum hortos ſuos coluiſſe, atq; ex fructibus eorum divenditis ſe ſuſtentaſſe. Solimannnm Secundum ſutoriam exercuiſſe, calceosq; quos conſuerat, in foro vendi curaſſe, ac pretiū quod receperat, impendiſſe, in alimenta neceſſaria. SelimumSecundum confeciſſe Imagunculas creſcentis Lunæ, quibus utuntur peregrinatores qui Mecham tendunt. Amurathem ſagittas, alios cultellos fabricaſſe, quæ omnia carè vendantur. Inter Leges quibus hodie utitur Reſpublica Genuenſis legitur *cap. 3. p. 4.* artes ſerici, lanæ, & pannorum, quas vulgus ſcateriam, lanariam, pannariam, & drapariam vocat, nihil derogare nobilitati, dum tamen Nobiles ipſi eas propriis manibus non exerceant, Vitraria quoq; ars, quam exercentes in Germania maxime ignobiles haberi, ex Eberhardo à Weihe tradit Nolden. *cap. 17. th. 165.* In Gallia non ſolum à Nobilibus frequentiſſimè exercetur, ſine detrimento Nobilitatis, quod præjudicio Parlamenti Pariſienſis probat Bret au 58. plaidoyé; ſed exiſtimant etiam Gallorum Scriptores noñulli, quamvis falſo, Nobiles fieri, qui eam exerceant; quod tribuit aliquibus Loyſeau *de ord. cap. 5. n. 106.* Cæteroquin artium aliarum Mechanicarum exercitium, derogare Nobilitati in Gallia, ſcribit Vir longe doctiſſimus. *Eſtienne Paſquier, eximii Operis des recherches de la France lib. 2. cap. 15.* & oſtendit rem exemplis Charron. *Hiſt. Univerſalis c. 105. p. 733.* ubi Jacobum Darianum ob cauponariam quam Aquis Sextiis exercebat, & alios ob mechanica exercitia Nobilitate ſua excidiſſe, memorat.

LXII.

Mercaturæ Exercitium, nec divina, nec Naturæ, nec Gentium lex, Nobilibus prohibet: tantum abeſt ut ea amitti Nobilitatem velit. Vetat tamen, *l. 3. C. de commerciis & mercatoribus.* Prohibet haud dubie, ne Nobiles mercatores ſint, lex hæc; ſed an etiam decernat, quod volunt plerique, amitti mercimoniis Nobilitatem? nos valde dubitamus. Ait quidem Nolden. *c. 15. n. 174.* Privilegia amitti per actum contrarium. Atqui Mercaturam exercentes faciunt actum contrarium Nobilitati. E Privilegium hoc amittunt. Cæterum, ut hac ratione privilegium perdatur, actum ita contrarium admitti neceſsè

ceſsè eſt, ut naturâ in uno eodemq; ſubjecto non ultra conſiſtere poſſint duo hæc, Privilegium, & Actus de quo agitur, contrarius: qui ſi lege ſolum Civili prohibitus, ac ea ratione contrarius factus ſit, nec additum ſit expreſsè, poſito actu tali, amitti privilegium, ſecus exiſtimari debere judicamus. Moribus tamen, ut etiam Mercaturâ amittatur Nobilitas induci poteſt: & alicubi omnino, alicubi quod ad effectus nonnullos, inductum cernitur. In Gallia ſane derogari Mercaturâ Privilegiis Nobilitatis ſcribit *all. ſupra loco* Eſtienne Pasquier. Et in Germania idem obſervari, exceptis Provinciis, quæ Rhenum, Danubium ac Alpes attingunt, judicat Cluverius *lib. 1. Germ. Antiquæ cap. 18.* Idq; expreſsè cautum Torneamentorum antiquis Germanicis Legibus apud Goldaſtum Reichs-Satzungen. *part. 1. p. 5.* Et Neapolitanos ac Lombardos Nobiles nihil magis contrarium Nobilitati, quam mercaturam, exiſtimare, tradit Paruta *de Perfectione Vitæ Politicæ lib. 3.* Apud Venetos tamen & Genuenſes, Nobiles, citra Detrimentum generis exercere mercaturam, prodit Tiraq. *c. 33. n. 21.* quod de Florentinis quoq; Paruta *d. l.* De Hollandis, Grœnewegen. *ad l. 3. C. de Commerc.* de Hiſpanis, Guinenſibus, Luſitanis, Livonis, ex aliis teſtatur exquiſitæ eruditionis Vir Lucas Langermannus *de Jure in Curia Mercatorum uſitato, th. 33.* In locis tamen ubi prohibentur mercaturâ Nobiles, prohibitum non eſt comercium fructuum, qui ex proventu agrorum ad ipſos pertinentium, eis obtigerunt: *Pasquier, d. l.*

LXIII.

Id extra ambiguitatis aleam eſt, Nobilem fœminam quæ plebeio nubit, amittere Nobilitatem *l. 8. in fin. ff. de Senatoribus l. 13. C. de dignit.* Procuratoris Iudicialis munus Nobilitatem extinguere multi volunt, eamq; rem minime dubiam eſſe autumat, Tiraquel. *cap. 30. in pr.* arg. *l. 34. C. de decur.* Cæterum textus ille de Procuratore ſolum negotiorum loquitur. Quare quando de Iure communi quæritur, magis probo ſententiam Nolden. *c. 18.* §. 5. & Schürzii *vol 1. de S. R. R. Diſp. 9. th. 8. lit. E.* qui hic in diverſum eunt. Et quod ſcribit Tiraquel. de Gallorum moribus ſolum verum videtur, ubi noceri Nobilitati hoc munere etiam docet Loyſeau *de Ordin. cap. 5. n. 106.* Quod ad Germaniam, imprimis eos Procuratores, qui in Camera ſunt, extendi nequis qui Doctores omnes vel Licentiati ſunt, Ordin. Cam. *part. 1. tit. 18.*

Paupertate, Iudicis & Advocati munere, Artis Medicæ & Agriculturæ Exercitio, nulla ratione, ſed ne furore quidem tollitur Nobilitas; qua de re conſuli poſſunt ii, quorum antea meminimus.

Nos enim Pedem hic figimus.

Addenda, vel Corrigenda.

DVm theſes typis deſcriptas relego, alicubi ſe offerunt, quæ vel omiſſa, vel transpoſita, obſcuritatis nonnihil afferre Lectori queant. Eorum quædam, quæ momenti majoris, hic adjungere viſum. Th. 3. p. 6. lin. 9. *adde* narrat tamen Chytræus Saxoniæ lib. 20. literas hoc titulo inſcriptas anno 1561. ab Imperii principibus, ne dignitatum Ordines confunderentur, nuncio Pontificio, non reſignatas, redditas eſſe. Doctiſs. Freherus nihilominus anno 1591. Electorem ſuum Fridericum IV. dum ei inſcribit tractatum de Exiſtimatione, Illuſtriſſimum & Nobiliſſimum appellat. *Th. 5. lin. 2.* omiſſione diſtinctionis, transpoſitione vocum, ac mutatione, in ר in penultima litera Atſilim, peccatum eſt: quare ita reſtituenda Periodus. ut, poſt *appellantur*, legatur. Hebræi אצילים Atſilim vocant, quod Sanctes Pagninus, &c. Theſ. 6. lin. 2. Pro *dominatio* leg. *denominatio* Th. 12. ad finem, vide hanc ſententiam pluribus defenſam à Dn. Carpzovio ad Leg. Reg. cap. 13. n. 17. uſque ad 22. conf. Dn. Ludvvell. Synop. Feud. cap. 13. p. 325. circ. finem & ſeqq. Barclaium de poteſtate Papæ cap. 1. & ſeqq. *p. 15. lin. 2.* pro *Poggum* lege *Poggium*. p. 20. lin. 4. pro *Gulim. Guillimannus* p. 22. pro *quod*, lege, *quid*, ead. pag. lin. ult. pro *lib. 5. cap. 5.* p. 23. in fin. theſeos 24. adde, *in Imperio noſtro*. p. 25. th. 27. Secuti ſumus Creidemannum, in tanto autorum circa nomina hæc diſſenſu, quod is ex impenſa immediatæ Nobilitati per 40. annos operâ, rem præ aliis ſcire videtur. Interim affertur huc ordinatio Franconicæ Nobilitatis nuper adeo edita, ex qua patet & illum in nominibus his haud ſecus ac alios erraſſe. Quare ea ita reſtitui poſſunt ex dict. Ordinat. part. 2. tit. 1. ut 1. ſit Ottenwaldt. 2. Gebürg. 3. Ronn und Werra. 4. Baunach. 5. Steigerwald. 6. Altmühl. p. 29. th. 32. lin. 3. in fin. pro *conſiſtit* leg. *conſiſtunt autem illi*, p. 32. th. 35. lin. 5. pro *qui* leg. *qua* p. 38. th. 42. lin. 5. neſcio quo errore, irrepſerint Germanica illa, poſt Belgicum, middelen; delenda ſunt omnia, & ſubſtituenda hæc, *non legibus ulla li hujus*. p. 40. lin. 13. pro *ſenſui* leg. *ſenſu* th. 47. lin. 8. pro *articulus* leg. *articulo*.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

F I N I S.